

Брой 4 (2021) Година LXVI, ISSN-0205-0943

април 2024 г.

Цена 2 лв.

ТУРИСТИЧЕСКИЯТ ВЕСТНИК - Издание на БТС

Каталожен № 255

В МАЛЪОВИЦА ЧЕСТВАХА 40-ГОДИШНИЯ ЮБИЛЕЙ НА ЕКСПЕДИЦИЯ „ЕВЕРЕСТ 1984”

Първото събитие от честванията на 40-годишнината от експедицията „Еверест 1984” се състоя на 20 април в Учебния център на БТС в КК „Малъовица”. То бе организирано от Сдружение „Български туристически съюз” (БТС) и Българска федерация по катерене и алпинизъм (БФКА). Присъстваха алпинисти от експедицията, кметът на Община Самоков Ангел Джоргов, депутатът Валентин Милушев, туристически дейатели, представители на медиите, гости. От БТС участваха председателят Венцислав Венев, изпълнителният секретар Лъчезар Лазаров, членовете на УС на БТС Атанас Сивков, проф. Атанас Георгиев, Васил Николов, Георги Гачин и Георги Димитров, който като алпинист е бил включен в списъка на разширения състав на експедиция „Еверест 1984”.

Събитието бе уважено и от Димитър Главчев - министър-председател на Република България, който поднесе цветя на възпоменателни плочи на загинали алпинисти по маршрута към връх Малъовица.

***

На 20 април в 18.15 часа Христо Проданов достига първенеца на планетата и с това става 150-ят алпинист в списъка на изкачилите върха. Христо прави шестото соло изкачване и деветото, осъществено без кислород. На 8 май върхът е достигнат от Иван Вълчев и Методи Савов, а на 9 май и от Николай Петков и Кирил Досков. Като се изкачват по Западния гребен и слизат по Южния ръб те осъществяват пълен траверс на Еверест. Това е отлично и единствено постижение, записано в историята на Еверест като „Българският траверс”.

Границата на 8-те хиляди метра преминават Трифон Джамбазов, Петко Тотев, Стамен Станимиров, Костас Канидис, Диньо Томов. Сред неизкачилите върха най-високо стига Людмил Янков - границите на 8500 м, докато търси Христо Проданов в нощта на 20 април и където ношува без бивачни съоръжения. Успехът на експедиция „Еверест-84” е оценен по достойнство от българската общественост и

държава, като и от световната алпинистка общност.

***

Тържеството бе открито с прекрасни изпълнения на хор „Планинарска песен”.

Председателят на БТС Венцислав Венев приветства алпинистите и всички присъстващи. Той подчерта, че БТС и занаят ще спазва традицията на Малъовица да се подготвят спортно-туристически кадри, в т.ч. алпинисти, достойни наследници на героите от експедиция „Еверест 1984”, поставила няколко рекорда. Той призова алпинистите от експедиция „Еверест 1984” да предават на младите ценния си опит. „Една организация е силна, когато пази традициите си, посочи Венев. Направихме предложение към Президента на Република България Румен Радев участниците в експедиция „Еверест 1984” да бъдат удостоени с почетния знак на президента. Пожелавам на всички силен планинарски летен сезон!”, завърши Венев.

Поздравления бяха поднесени и от Ангел Джоргов - кмет на Община Самоков.

Интересни факти за експедиция „Еверест 1984” разказаха участниците в нея алпинисти Методи Савов,

Петко Тотев, Кънчо Долопчиев, Огнян Балджийски, Георги Имов и Костас Канидис.

Петко Тотев, който понастоящем е председател на БФКА посочи, че освен 24-те официални участника (Аврам Аврамов - ръководител, Христо Проданов, Огнян Балджийски, д-р Стайко Кулаксьов - лекар, Кънчо Долопчиев, Димитър Бърдарев, Трифон Джамбазов, Слави Дерменджиев, Петко Тотев, Дойчин Василев, Запрян Хорозов, Методи Савов, Кирил Досков, Николай Петков, Любомир Илиев, Иван Вълчев, Людмил Янков, Тодор Григоров, Стамен Станимиров, Диньо Томов, Костас Канидис, Георги Имов, Стефан Калоянов и Милан Огнянов) за трудния, дълъг и сложен маршрут към Еверест е бил подготвен разширен състав, в който са били включени Георги Димитров от Велико Търново, Петър Петров от Килифарево, Господин Динев от Сливен, Михаил Кръстев от София, Радослав Славов от Варна,

Людмил Янакиев от Самоков, Валентин Тафраджийски, Николай Проев и др. Петко Тотев подчерта, че всички алпинисти са си помагали един на друг по време на експедицията.

Присъстващите бяха особено впечатлени от прожектирани възбуждаващи кадри от докумен-

талния филм „Еверест - радост и мъка” на Милан Огнянов - сценарист, кинооператор, режисьор и участник в експедицията.

На 24 април във „Военния клуб” в София предстои официалното честване на 40-годишния юбилей от Спортното събитие на България за XX-и век.

ПРОЯВИ ОТ КАЛЕНДАРНИЯ ПЛАН НА БТС

Трета национална туристическа среща в Града на липите - Стара Загора - 27 - 28 април, околностите на гр. Стара Загора, ТД „Сърнена гора” - гр. Стара Загора

Национален туристически поход „По пътя на четата на поп Харитон и Бачо Киро”, посветен на Априлското въстание, от Бяла Черква до Дряновския манастир - 11 - 12 май, ТД „Бачо Киро” - гр. Дряново, Община Дряново

Национален туристически поход „По пътя на Ботевата чета - Козлодуй - Околчица” - 27 май - 2 юни, Козлодуй - Околчица, МОН, БТС, област Враца

Национален преглед на туристическите умения и сръчността за учаци за приз „Кристален еделвайс” - 21 - 23 юни, язовир „Копринка”, БТС, МОН, ТД „Орлово гнездо” - гр. Казанлък

Откриване на кампанията „Хижа на годината 2024” - 15 май, гр. София, БТС

Туристически походи, посветени на 2 юни - Ден на Христо Ботев и падналите за свободата на България - май - юни, по места, БТС, ТД

Ден на предизвикателството и пролетна кампания „Движи се и победи” - 28 април, 18 май, 1 юни - Велико Търново, БТС, ТД „Трапезица 1902” - гр. Велико Търново, Общински съвет и Община Велико Търново, Младежки дом - Велико Търново, РЗИ - Велико Търново

Общоградски поход до връх Конгур в планината Беласица - май, Петрич - Беласица, ТД „Калабак” - гр. Петрич

Туристически поход „По стъпките на Георги Бенковски” - с. Мирково - м. Костина - с. Рибарица - май, Стара планина, ТД „Старопланински турист” - гр. Етрополе

Градски маратон „Розова долина” - май, Казанлък, ТД „Орлово гнездо” - гр. Казанлък

Адрелез - пешеходен поход (1,5 км) - Празник на водата - пресъздаване на обичая „Адрелез” на извор „Лъжата” - май, село Могилница, ТД „Крепостта” - с. Могилница

Туристически поход „По стъпките на Бенковски” - 25 май, Рибарица, ТД „Свищи плаз - 2013” - гр. Златица

Национален гребен поход „Янтра” 2024 - май, по течението на река Янтра, БТС, ТД „Приста” - гр. Русе

Национален воден поход по река Струма - май, по течението на река Струма, Воден клуб „Струма 2012” - ТД „Осогово” - гр. Кюстендил

Воден поход по река Росица и язовир „Александър Стамболийски” - 21 - 22 май, река Росица, язовир „Александър Стамболийски”, ТД „Росица - Мазалат” - гр. Севлиево

Национален песенен празник „Песните на България” - 1 юни, София (Военен клуб), БТС, СТХБ

XI регионална туристическа проява „С „Буйна кръв” - опознай Лудогорието” - 6 юли, Разград, ТД „Буйна кръв” - гр. Разград

Пещерна експедиция в Моравски карст - Чехия - май, Чехия, ТД „Купена” - гр. Пещера

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗ

София 1000, бул. „Васил Левски” № 75, ет.5, ПК 427

Тел.: 02/987 34 09, 02/930 06 48; <https://www.btsbg.org/>

e-mail: bts.secretar@gmail.com; bts.sofia@gmail.com

ПОКАНА

Управителният съвет на Сдружение „Български туристически съюз” (БТС) по своя инициатива, на основание чл. 26 ал.1 от ЗЮЛНЦ и решение от заседание на УС на Сдружение „Български туристически съюз”, провело се на 11.04.2024 г., свиква Общо събрание на членовете на БТС със статут на редовен Конгрес на сдружението на 15 юни 2024 г. от 10 часа в София, бул. Цариградско шосе № 131 (7-ми км.), залата на ресторанта на хотел АТМ, при следния

ДНЕВЕН РЕД:

1. Приемане на изменения и допълнения на Устава на БТС.
2. Приемане на туристически дружества и прекратяване на членството на туристически дружества в БТС.
3. Доклад за дейността на сдружение БТС за 2023 г.
4. Доклад за работата на Инспектората на БТС за 2023 г.
5. Приемане на годишен финансов отчет на БТС за 2023 г.
6. Приемане на бюджет на БТС за 2024 г.
7. Прекратяване на мандата и освобождаване на ръководните и контролни органи на Сдружение „Български туристически съюз” - Председател, Управителен съвет и Инспекторат и избор на нов Председател, нови членове на Управителен съвет и на нов Инспекторат.
8. Утвърждаване на дългосрочна (десетгодишна) стратегия и краткосрочна (четирингодишна) програма за развитие на Българския туристически съюз.

При липса на кворум, на основание чл. 27 от ЗЮЛНЦ, Общо събрание на членовете ще се проведе в същия ден от 11 часа, на същото място и при същия дневен ред.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БТС:

ВЕНЦИСЛАВ ВЕНЕВ

ЕКСПЕРТИ ОТ БТС ПРЕДСТАВИХА ТУРИСТИЧЕСКИ УМЕНИЯ НА ПОДРАСТВАЩИ

Кристиан Пенчев и Иван Панкев от Сдружение „Български туристически съюз“ изнесоха поредица от три открити урока на тема планински туризъм, част от цялостната стратегия на съюза за възпитаване на планинарски дух в новото поколение.

Първата лекция се проведе на 27 март т. г. пред второкласници от 90 СОУ „Генерал Хосе де Сан Мартин“ в София. Училището е с интензивно изучаване на английски и испански езици и е включено в списъка на иновативните училища в

България. Фокусът бе върху бивакуването в планински условия. Експертите от БТС представиха и туристическите образователни лагери за деца от 7 до 18 г., организирани под егидата на Юношеския туристически съюз (ЮТС), както и двете най-машабни ученически прояви у нас:

- „По пътя на Ботевата чета - Козлодуй - Околчица“ - едноседмичен пешеходен поход от град Козлодуй до връх Околчица, който се провежда всяка година от 27 май до 02 юни;

- „Кристален еделвайс“ - тридневен Национален преглед на туристическите умения и сръчности за учащи, в който младежи мерят сили в различни игри край язовир „Копринка“.

Част от второкласниците споделиха, че често през лятото спят на палатка по време на семейните планински или морски почивки. Въпреки крехката им възраст, някои от тях се оказаха и истински малки планинари, изкачили вече първенеца на

България и на Балканите – връх Мусала (2925 м).

Седмица по-късно, по случай „Седмичата на гората“, служителите от БТС гостуваха в детска градина № 34 „Брезичка“ и детска градина № 117 „Надежда“, и двете в гр. София. При тези занимания се наблегна на демонстративната част – приготвяне на храна и топли напитки с туристическо котлонче и ориентирание с компас, като беше обърнато специално внимание на отклонението на стрелката от магнитния север под влияние на намиращ се в близост метален предмет.

По-традиция най-голям интерес предизвика разпъването на две триместни палатки, в които малчуганите се вмъкнаха с голям ентузиазъм и напуснаха с видимо нежелание.

На сбогуване хлапетата от група „Мечо

Пух“ на 117-о ОДЗ изненадаха служителите на БТС със специален подарък – изготвена от тях книжка с планински рисунки. Последвалата груповата снимка премина в емоционална групова прегръдка с викове:

- Вие сте ни любимите! Искаме утре пак да дойдете!

Иван ПАНКЕВ

ПОКАНА ЗА УЧАСТИЕ В НАЦИОНАЛНИЯ ПРЕГЛЕД ЗА ПРИЗ „КРИСТАЛЕН ЕДЕЛВАЙС“

Запишете се за безплатно участие в XX-и национален преглед на туристическите умения и сръчности за учащи за приз „Кристален еделвайс“. Той ще се проведе в периода 21-23 юни 2024 г. в района на язовир „Копринка“ - гр. Казанлък и включва следните състезателни дисциплини: майсторско управление на велосипед; стрелба с лък; телене на въже; народна топка; построяване на палатка; викторина „Познавам ли моята България“; изграждане на палатъчен лагер; ученическа самодейност (песни, стихотворения и др.)

През 2023 г. участваха над 600 деца и младежи от цяла България. Очакваме ви!

Подробности за регламент и записване може да намерите на интернет страницата: [XX национален преглед на туристическите умения и сръчности за учащи се за приз „Кристален еделвайс“ | Български Туристически Съюз \(btsbg.org\)](http://XX национален преглед на туристическите умения и сръчности за учащи се за приз „Кристален еделвайс“ | Български Туристически Съюз (btsbg.org))

ПОКАНА ЗА 56-И НАЦИОНАЛЕН ВОДЕН ПОХОД „ЯНТРА – ДУНАВ 2024“

От 30 април до 3 май 2024 г. ще се проведе 56-ото издание на традиционния воден поход „Янтра - Дунав“, включен в календарния план на БТС, с домакин ТД „Приста“ – гр. Русе.

Всяка година, в началото на май, флотилия от десетки каякари потегля по р. Янтра, за да премине по меандрите на реката и под отвесните скали при с. Беляново, преди да навлезе в простора на големия Дунав и покрай остров Батин да достигне до Стълпище и Русе.

Първият бивак на похода (30 април) ще е в с. Долна Студена при моста до големия праг на реката. С лодките ще се тръгне на следващия ден (1 май), а лагерът вечерта ще е в с. Беляново на брега на Янтра. Третата нощувка ще е в местността Стълпище на р. Дунав. Финалът на мероприятиято ще е на 502-ри км, малко преди Русе.

За въпроси и информация: 082820272 – ТД „Приста“, 0899 27 84 49 – Митко Кушев.

ДАРИТЕЛСКА КАМПАНИЯ ЗА ХИЖА „ПРЕСПА“

Хижа „Преспа“ в Централни Родопи е построена през годините 1962 и 1963 с доброволчески труд на туристи и жители на село Славейно. Представлява триетажна сграда с капацитет 60 легла, вътрешна баня и тоалетна, столова. Стаите са с по две и повече легла. Работи целогодишно и има особено значение като част от европейския маршрут Е-8. Стопанисва се от ТД „Карлък“ - Смолян.

До хижа „Преспа“ може да се стигне от село Манастир за 1 час и 30 минути или от село Славейно за около 3 часа. Най-лесният достъп е от местността Хайдушки поляни (Имарет дере) за около час и 15 минути. Пътеките са добре маркирани, а теренът е подходящ за начинаещи планинари и деца. През топлите месеци до нея може да се стигне с високопроходим автомобил (подходящ за планински условия). Когато има сняг през зимните месеци, достъпът с автомобил е ограничен само до м. Хайдушки поляни.

Съгласно решение на Клуб „Пешеходен туризъм“ при ТД „Карлък“ през м. август 2023 г. бе обявена кампания за набиране на средства и материали за ремонт и благоустрояване на хижа „Преспа“. Набелязаните цели са: изграждане на баня и санитарен възел на втория етаж; ремонт на покрива, коминните тела и подпокривното пространство; ремонт и обновяване на кухнята; обновяване на подовите настилки в цялата хижа. Миналата година дружеството кандидатства по няколко програми за финансова подкрепа, но не получи одобрение.

Към настоящия момент изцяло със средства от дарения

е направен ремонт на покрива и коминните тела, ремонтирана и обновена е кухнята, направени са частични подобрения на механата, подменени са подовите настилки в някои стаи. Предстои изграждането на втория санитарен възел – баня и тоалетна на втория етаж, подмяна на подовите настилки и ремонт на стаите. Има нужда от подмяна на някои от отоплителните уреди и осветителни тела.

За да подпомогнем начинанието, насрочихме **Благотворителен преход на 11- и май 2024 г. до връх Янковица (1230 м н.в.), чрез който се надяваме да съберем още средства в помощ на хижата. Минималната дарителска сума е 20 лв., като от деца няма да се събират суми.** Преходът ще е лесен, за да може всеки, който е начинаещ или неуверен, да направи първи стъпки в туризма. Няма възрастови или други ограничения.

Всички, които не могат да присъстват на похода, но искат да бъдат съпричастни с възобновяването на хижа „Преспа“, може да дадат подкрепа на следната дарителска сметка:

АЛИАНЦ БАНК - КЛОН СМОЛЯН
ПЕРСИАНА СИМЕОНОВА КОСТОВА
IBAN: BG68BUIN95600000723954
BIC: BUINBGSF

Приемаме и строителни материали - кнауф, шпакловка МТ-131, мрежа за шпакловка, вар, боя блажна (бяла, кафява, зелена) и др. Бихме се радвали и на подкрепа с доброволен труд.

Подробности на тел. 0893222520 - Персиана Костова - председател на Клуб „Пешеходен туризъм“ при ТД „Карлък“ - Смолян

ХИЖА „МАКЕДОНИЯ“ ТРЯБВА ДА ОСТАНЕ НА ТУРИСТИТЕ

На 15.03.2024 г. в Благоевград стартираха две Национални граждански инициативи по Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление:

1. Подписка с предложение до Министерски съвет на Република България за деактуване хижите „Македония“ и „Чакалица“.

2. Подписка с предложение до Народното събрание на Република България за законови промени в Закона за физическото възпитание и спорта и в Закона за държавната собственост.

Всеки, който желае да подкрепи инициативите, може да сваля бланките от интернет страницата на БТС: btsbg.org/podpiska

Важно: Освен графа „забележка“ всички останали полета са задължителни, като текстът трябва да бъде написан четливо.

Попълнените бланки следва да бъдат донесени директно в централата на БТС или изпратени по куриер за сметка на получателя:

Адрес: София 1000, бул.: „Васил Левски“ № 75 до Васил Николов
тел.: 0894697086; имейл: secretar@gmail.com

Ето как се стигна до тези национални граждански инициативи.

В далечната 1933 г. се полага първия камък в основите на днешната хижа „Македония“. В Български туристически съюз (БТС) все още пазим поканата за дарителство от сформирания тогава специален Общограждански комитет по постройката на хижа Македония. В него се включват: кметът на Горна Джумая (сега гр. Благоевград), мировият съдия, началникът на Окръжно планоснимачно бюро, началникът на секция залесяване, лесничият, директорът на гимназията, председателят на Българското Туристическо Дружество (сега вече БТС) – клон „Царев връх“, председателят на Юношеския Туристически Съюз (част от БТС след 1945 г.) – клон „Ел Тепе“ и други.

Благодарение на набраните средства и доброволния труд на многобройни туристи хижата е завършена и официално открита четири години по-късно.

С други думи: хижа „Македония“ е строена от туристи за туристи! И не е случайно, че в своята 90-годишна история тя е стопанисвана от БТС чрез местното туристическо дружество, благодарение на което оцелява след многобройните природни катаклизми, породени от суровите условия във високата планина.

Традицията, волята и историческите документи, с които БТС разполага, говорят само за едно: единствен и легитимен стопанин на хижата може да бъде само БЪЛГАРСКИ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗ чрез ТУРИСТИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО „АЙГИДИК“.

През 2016 г., без зачитане на историческите документи и факти, тогавашният областен управител на Област Благоевград актува хижите „Македония“ и „Чакалица“ като собственост на Национален парк „Рила“.

Уважаеми туристи и любители на планината, всичко това е абсолютно недопустимо!

В правата и задълженията на националните паркове не съществува възможност за извършване на каквато и да е стопанска дейност. Тяхната задача е опазване и поддържане на природните резервати, като фокусът е върху природата, а не върху стопанисването на обекти за настаняване, независимо дали те се намират на тяхна територия.

Когато през 2018 г. ураганен вятър отнася покрива на хижата, не държавата в лицето на НП „Рила“, а отново ТД „Айгидик“ и туристи ентузиастично изграждат и ремонтират сградата наново и продължават да се грижат за нея и досега. За всичките тези години владението и стопанисването е било поверено на БТС чрез туристическото дружество в Благоевград, като нито за момент дружеството не е губило владението и се е грижило като добър стопанин за обекта. Само в последните 15 години са инвестирани над 180000 лв. за ремонт и поддържане на хижа „Македония“, като нито един лев не идва от НП „Рила“.

Въпреки това, на 26.02.2024 г., без да се съобрази с многобройните протести от страна на БТС, Национален парк „Рила“ започна конкурс за отдаване под наем на хижа „Македония“. Настояваме този конкурс да бъде прекратен незабавно!

Настояваме хижа „МАКЕДОНИЯ“ и хижа „ЧАКАЛИЦА“ да бъдат деактувани като държавни и да бъдат върнати под патримониума на Сдружение „БЪЛГАРСКИ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗ“ и ТД „АЙГИДИК“ - гр. Благоевград!

Нека да се помни, че ХИЖА „МАКЕДОНИЯ“ Е СТРОЕНА ОТ ТУРИСТИ ЗА ТУРИСТИ!

ПОХОДЪТ „ОТ ТУКА ЗАПОЧВА БЪЛГАРИЯ“ Е УТВЪРДЕНА МАРКА

Над двеста туристи от 17 туристически дружества от цяла България участваха в Националния поход „От тука започва България“, който се проведе в Шуменското плато в средата на април. Проявата премина при отлична организация от страна на Шуменското туристическо дружество „Мадарски конник“ и бе посветено на 1343 години от създаването на Българската държава, 43-та годишнина на паметник-комплекс „Създатели на българската държава“ и 122-та годишнина на ТД „Мадарски конник“ – Шумен.

Участваха походници от следните туристически дружества: „Кале“ - гр. Стралджа, „Росица“ - гр. Павликени, „Трапезица 1902“ - гр. Велико Търново, туристическа група „Курото“ - гр. Търговище, „Добротица“ - гр. Добрич, „Бачо Киро“ - гр. Дряново, „Буйна кръв“ - Разград, „Черноморски простори“ - Варна, „Дочо Михайлов“ - Силистра, „Сърнена гора“ - Стара Загора, „Караджата“ - гр. Дулово, „Димитровец“ - гр. Исперих, „Узана“ - гр. Габрово, „Добруджанец“ - гр. Генерал Тошево, „Чернатица“ - Пловдив, „Руен“ - Пловдив, „Патлейна“ - гр. Велики Преслав и „Мадарски конник“ - гр. Шумен.

В парк „Кьошките“ туристите бяха посрещнати с хляб, сол и малки подаръци. Приветствия поднесоха председателят на БТС Венцислав Венев, председателят на ТД „Мадарски конник“ Ангел Филипов, членовете на УС на БТС Атанас Сивков, Стефан Инколов и Васил Николов; Виолета Атанасова – член на Инспектората на БТС и Мартин Заимов – пълномощен представител на БТС за НД „Опознай България – 100 НТО“.

Националният поход „От тука започва

България“ мина по 18-километров маршрут: „Кьошките“ - хотел „Орбита“ - з. Бигора - пещера Русалка - вр. Търнов Табия (502 м - най-висока точка на Шуменското плато) - път Топьолу - туристическа база „Фургоните“ - през гората по рида „Байков орман“ - заслон „Теменуга“ - комплекс-паметник „Създатели на българската държава“, където бе изслушана екскурзоводска беседа и бе поднесен венец.

Вечерта се състоя тържество, на

което председателят на БТС Венцислав Венев връчи почетни плакети и грамоти на дружествата, участвали в похода. Венев благодари на председателя на ТД „Мадарски конник“ Ангел Филипов за отличната организация.

„Походът „От тука започва България“ вече се е превърнал в марка, която се утвърждава вече 22 години. Ние в Сдружение „Български туристически съюз“ сме много, силни, компетентни и сплотени. С всички наши прояви все повече постигаме нашата основна цел – БТС да бъде най-голямата, най-силната и привлекателна организация за планински туризъм в България. Защитаваме интересите не само на туристите и планинарите, но и на еколозите и учащите се в България“, подчерта Венев. Васил Николов – член на УС на БТС, запозна присъстващите с предстоящи инициативи на БТС, както и с подписка с предложение до Министерски съвет на Република България за деактуване на хижите „Македония“ и „Чакалица“.

На следващия ден туристите имаха възможност да посетят скалните манастири в Шуманското плато, пещера Бисерна, Томбул джамия и други забележителности.

ПЕЩЕРА БИСЕРНА Е ОТВОРЕНА ЗА ТУРИСТИ

Пещера Бисерна е отворена за посетители от 6 април (събота), съобщиха от Дирекция на Природен парк „Шуменско плато“. Туристите могат да разгледат природния феномен в дните от сряда до неделя. Влизането ще става само с предварително записване. Заявки се приемат в делнични дни на телефон 054/800765.

Предвидено е в делничните дни часовете на влизане да са 10, 11.30 и 13 часа, а в празничните и почивните дни групи ще се приемат съответно от 10, 11.30, 13 и 15 часа. През седмицата в дните понеделник и вторник посетители няма да се приемат.

Най-дългата и най-красива пещера на Шуменското плато – Бисерна, всяка година привлича хиляди хора. Много туроператори вече я включват в пакетите си и я популяризират. Припомняме, че маршрутът в нея е дълъг около 800 метра в една посока. До пещера Бисерна се стига пеша, тъй като горският път не е подходящ за автомобили. Превозните средства могат да бъдат паркирани на асфалтовия път, преди завоя за вилата на Община Шумен. Пешеходните маршрути са два – от парк „Кьошките“ – „Урок по горската пътека“ и от разклона за крепостта „Стария град“ по пътя за вилата на община Шумен. Табелите са поставени по всички маршрути.

Температурата в пещерата е 10 градуса и затова е необходимо посетителите да имат топли дрехи. Заради високата влажност и пещерните води се препоръчва туристите да са с подходящи затворени обувки. Не се препоръчва да се водят домашни любимци и малки деца.

Близко 4000 туристи са разгледали пещера Бисерна през 2023 г. Това

показват данните от пролетния и есенния период на отваряне на туристическия обект. Ограничението за сезонност е въведено, за да се опазят пещерните обитатели – 14 вида прилепи.

Заявки за посещения в делнични дни на телефон 054/800765

ВЪВ ВЕЛИКО ТЪРНОВО ЧЕСТВАХА ДВОЕН ЮБИЛЕЙ

С много интересни прояви във Велико Търново отбелязаха двоен юбилей: 70 години спортно ориентиране в България и 70-годишния юбилей на СКО „Трапезица 1954“ при ТД „Трапезица 1902“ – Велико Търново. Именно в старата столица през пролетта на 1954 г. се провежда първото състезание в градска среда, основополагащо за спорта ориентиране в България.

Акцент в честването бяха четири състезания в периода 22-24 март т. г., организирани от СКО „Трапезица-1954“, събщи неговият председател Александър Атанасов.

За първи път у нас се проведе Държавно първенство по нокаут спринт ориентиране. В откриването му участваха председателят на Българската федерация по ориентиране Красимир Данаилов, председателят на Българския туристически съюз Венцислав Венев, проф. Атанас Георгиев – почетен председател на БФО, Георги Димитров – член на УС на БТС и секретар на ТД „Трапезица 1902“ и представители на посолството на Република Корея.

Нокаут-спринт ориентирането се различава от традиционното с това, че преди обед се провеждат квалификационни серии на състезатели от 16 до 45-годишна възраст, после тези с 36-те най-добри времена се класират за финалите. Следва елиминиране и пряка борба между състезателите на четвъртфинали, полуфинали и финали.

Същия ден вечерта в Туристически учебен център „Момина крепост“ – Ксифор се състоя тържество по повод двата юбилея, на което присъстваха ориентировачи от всички поколения. Всички те получиха книгата „Винаги в сърцето: 70 години ориентиране“, в която е проследено развитието на ориентирането по света, в страната и във Велико Търново.

ТД „КАЛЕ“ – СТРАЛДЖА НА 88 ГОДИНИ

По повод 88 години от създаването на ТД „Кале“ – Стралджа Управителният съвет на дружеството организира тържество на 25 май 2024 г. на хижа „Люляк“. В програмата са предвидени: информация - преглед на развитието на дружеството през годините, фотоизложба и награждаване на изявени туристически дейатели. За участие са поканени бивши и настоящи членове на дружеството.

110 ГОДИНИ ТУРИСТИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО „ОСОГОВО“

На 2 април 2024 г. ТД „Осогово“ - град Кюстендил отбеляза празника на дружеството с традиционен поход до местността Ючбунар. Вече 110 години туристите спазват традицията и поднасят цветя на паметника на лесоузда Йордан Митрев. С песни и спомени те си припомниха как преди 110 години е направен първият организиран поход до секвоите. През 2017 година секвоите спечелиха конкурса за „Вековно дърво с корен“ и станаха любим дървесен вид на България.

ПОКАНА ЗА ОБЩО СЪБРАНИЕ от Управителен съвет на ТД „Осогово“ - гр. Кюстендил

Управителният съвет на Туристическо дружество „Осогово“ - гр. Кюстендил свиква Общо отчетно събрание на 08.05.2024 г. (сряда) от 18.00 часа в голямата зала на Читалище „Братство“ в град Кюстендил. Събранието ще се проведе при следния

ДНЕВЕН РЕД:

1. Отчет на УС за дейността на дружеството за 2023 г.
  2. Отчет на Контролния съвет за 2023 г.
  3. Приемане на проектобюджета на дружеството за 2024 г.
  4. Избор на делегат за Общото събрание на БТС - София.
- При липса на кворум, на основание чл.27 от ЗЮЛНЦ, Общото събрание ще се проведе същия ден в 19.00 ч. на същото място, независимо от броя на присъстващите членове на сдружението.

Поканват се всички членове на сдружението да участват в Общото отчетно събрание. Право на участие имат само членове, които към 08.05.2024 г. са заплатили членския внос и носят белите си книжки.

Управителен съвет на ТД „Осогово“ - гр. Кюстендил

№41Б

№41Б

ЕПИСКОПСКАТА БАЗИЛИКА НА ФИЛИПОПОЛ И КЪСНОАНТИЧНАТА СГРАДА „ИРИНИ“ ПО ПЪТЯ КЪМ СВЕТОВНОТО НАСЛЕДСТВО НА ЮНЕСКО

Епископската базилика на Филипопол и Късноантичната сграда „Ирини“ в Пловдив от февруари 2024 г. фигурират под № 41Б в списъка на Националното движение „Опознай България – 100 национални туристически обекта“ и уверено следват своя път към вписване в престижния списък на обектите от световното културно и природно наследство на ЮНЕСКО.

От 2018 г. двата обекта, заедно с Малка (раннохристиянска) базилика от Филипопол, са обединени като сериен обект „Епископската базилика и късноантичните мозайки на Филипопол, римска провинция Тракия“ и са вписани в Индикативната листа на Република България в ЮНЕСКО. Това е първата стъпка в процедурата за получаване на статут „Световно наследство“.

За да разберем повече за значението на тези обекти се обърнахме към реставратора доц. д-р Елена Кантарева-Дечева – директор на Общински институт „Старинен Пловдив“ и ръководител на мащабните проекти за реставрация и експониране на мозаечното наследство на Филипопол. Доц. д-р Елена Кантарева-Дечева е свързала професионалния си път с опазване и представяне на родното културно-историческо наследство.

Доц. Кантарева, какво прави тези обекти толкова специални?

Епископската базилика на Филипопол, Късноантичната сграда „Ирини“ и Малката базилика от Филипопол, като части на сериен обект „Епископската базилика и късноантичните мозайки на Филипопол, римска провинция Тракия“ са изключителни археологически музеи.

Епископската базилика е уникална по своя мащаб, архитектурно решение и декорация и се нарежда сред най-представителните раннохристиянски обекти с над 2000 кв. м. мозаечни подове, запазени на място (in situ). Тя е носител на безценна информация за историята на ранното християнство, както и за формирането и развитието на църковното изкуство в Европа.

Пътуване във времето

Открита при строеж на булевард в центъра на Пловдив през 1982 г., **Епископската базилика на Филипопол** отново оживява за посетители, благодарение на публично-частното партньорство между Фондация „Америка за България“, Община Пловдив и Министерство на културата. Процесът по реставрация на базиликата започва през 2014 г., а посетителският център отваря врати през 2021 г.

Това е най-голямата раннохристиянска базилика, открита на територията на страната, и една от най-големите на Балканите. Базиликата е издигната върху по-ранни сгради, като са използвани части от техните структури и елементи. През Средновековието върху руините на Базиликата възниква християнски некропол.

Великолепните мозайки

Подовите на базиликата са покрити с два слоя впечатляващи многоцветни мозайки с площ над 2000 кв. м., датирани от IV – VI в. сл. Хр. По-голямата част от тях са правени по техниката opus tessellatum. При нея малки камъчета с различен цвят се подреждат в изображение върху подложка от хоросан. Работата е бавна – за един ден майстор можел да нареди сектор с площ от около 0,5 кв. м. За мозайките на Епископската базилика са използвани естествени камъчета в бяло, черно, жълто, охра, червено, няколко нюанса синьо, зелено. Някои от тях, като зелените, са от полускъпоценни камъни, добивани в Родопите.

Райската градина

Върху мозаечните подове в базиликата оживяват над 100 уникални медальона с различни видове птици – от танцуващи токачки до пауни с разперени опашки, от папагали до птичка, която храни малкото си. Птиците не са случаен избор – те олицетворяват райската градина. Особено ярка е символиката на пауните, които олицетворяват безсмъртието на душата. Тъкмо затова паун, впечатляващ с пищната си, многоцветна опашка е изобразен пред главния вход на базиликата.

Историята по разбираем начин

Посетителският център, изграден на втория етаж на Базиликата, е един от най-модерните и съвременни оборудвани в България и предлага чудесна възможност на посетителите да се запознаят с великолепно мозаечното наследство по нашите земи. Съвременните технологии допълват и реконструират миналото, като представят историята на базиликата по разбираем, забавен и вълнуващ начин.

Центърът включва и интерактивна детска „Зона на откривателя“, в която малчуганите могат да се запознаят с историята на Епископската базилика чрез забавни игри. Като влизат в ролята на изследователи, децата правят интересни открития за живота на хора, свързани с миналото на базиликата.

Резиденция на епископа

Късноантичната сграда „Ирини“ е разположена в непосредствена близост до Епископската базилика. Сградата, заедно с части от антична улична мрежа, е запазена и може да бъде видяна на място в съвременния пешеходен подлез „Археологически“.

Сградата „Ирини“ се състои от представителна и домакинска част. Представителната ѝ част – двор, обграден от колони и няколко помещения с подови мозайки, е датирана от IV – V век. Залата за пиршества е настанена с богато орнаментирана подова мозайка, чийто акцент е великолепно изображение на женски образ с надпис EIPHNH.

По време на изграждането на Епископската базилика допълнително е била прокарана улица (cardo), която осигурявала пряка връзка между двете сгради. Възприето е мнението, че късноантичната сграда „Ирини“ е функционирала като резиденция на епископа на Филипопол.

Живи пространства

Днес Епископската базилика на Филипопол е притегателен център за деца и възрастни, пловдивчани и гости от България и света. Тя е предпочитано място със зони за културни събития, презентации, лекции, открити уроци, ателиета; пространство за временни експозиции, камерни концерти.

Димитър Станчев, реставратор и

ръководител на отдел „Опазване на недвижимото културно наследство“ споделя, че в активния сезон базиликата е сред най-посещаваните туристически обекти със средно около 5000 посетители на месец. Над 140 000 души от цял свят са я посетили от откриването на обекта през 2021 г. Консервационно-реставрационните дейности продължават, като за мозаечните подове се полагат непрекъснати грижи от обучени специалисти.

Предлагат се комбинирани билети с Малката базилика, а скоро ще има възможност и за комбиниран билет за посещение на Епископската базилика, Малката базилика и Късноантичната сграда „Ирини“. С това се поставя начало на обособяването на тематичен културен маршрут, който представя късноантичното мозаечно наследство на Филипопол.

Епископска базилика на Филипопол
бул. „Княгиня Мария Луиза“ № 2, гр. Пловдив
тел.: +359 876 662 900
Работно време: всеки ден от 9:00 до 18:00 ч.

Късноантична сграда „Ирини“
бул. „Цар Борис III Обединител“ № 89 (подлез „Археологически“), гр. Пловдив
тел.: +359 882 999 039
Работно време: всеки ден от 9:00 до 18:00 ч.

За информация: irene.building@oldplovdiv.bg
За събития: events.bishopsbasilica@oldplovdiv.com

„ЩЕ ПРОДЪЛЖА ДА ПЪТУВАМ И ДА ИЗКАЧВАМ ВЪРХОВЕ“

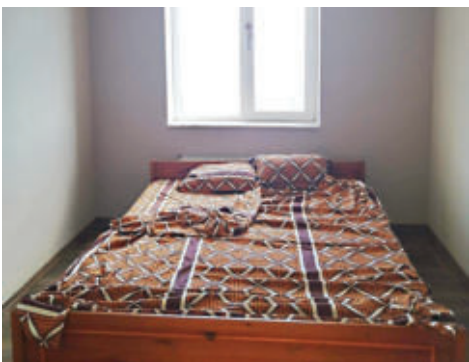
Десислава Петрова – Рацъ (35 г.) от Варна е IT-специалист по професия (софтуер и хардуер), пътешественик и носител на златна (плюс сребърна и бронзова) значка от **НД „Опознай България – 100 НТО“**. Обича да пътува у нас и в чужбина, събрала е необходимия брой печати за 8 години. Най-впечатлена е от изкачването на планинските върхове, защото са различни като природа и като достъп, например изкачването на Мусала е било по-лесно от това до връх Ботев. По пътеките е видяла разнообразни интересни растителни и животински видове. „Ще продължа да пътувам и да изкачвам върхове, споделя Деси, без значение дали са в списъка на националното движение. От останалите обекти най-много харесвам Националния исторически музей в София. Единственият проблем бе, че не навсякъде по места имах възможност да закупу марки“.

ХИЖИ В ОБЛАСТ ПЛОВДИВ

ХИЖА „ФЕНЕРА“

Намира се в източното подножие на вр. Фенера, Същинска Средна гора, на 1300 м н. в. GPS: 42.572637°N 24.557920°E.

Сграда с капацитет 30 места, етажни санитарни възли и бани, собствено ел. захранване, локално отопление, туристическа столова, бюфет, зала за тихи игри.

Изходни пунктове: гр. Хисар – 5.00 ч. (22 км почвен път); с. Старосел – 4.00 ч.; с. Каравелово – 4.00 ч.

Съседни обекти: вр. Фенера (1481 м) – 0.20 ч.; вр. Козя грамада (с тракийско светилище) – 0.20 ч.; вр. Алексия (1517 м) – 0.30 ч.; х. „Чивира“ – 3.00 ч.; х. „Средногорец“ – 3.00 ч.; тракийска резиденция под вр. Козя грамада – 1.00 ч.

За контакти: 0890 11 48 38 и 0893 65 42 38

Стопанин: ТД „Орела 1935“ – гр. Хисаря

ХИЖА „ЧЕРНАТИЦА“

Намира се в м. Дългата нива, Белочерковски рид, дял Чернатица, Западни Родопи, на 1355 м н.в., GPS: 41.985953°N 24.694887°E.

Сграда с капацитет 80 места със санитарни възли и бани на всеки 4 стаи, локално отопление, ресторант, туристическа столова, салон, битов кът, скиорна, спортна площадка. Подходящ терен за спортно-туристически прояви.

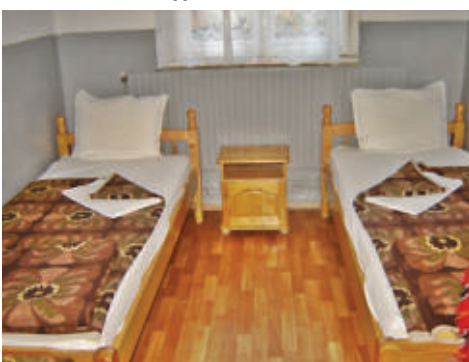
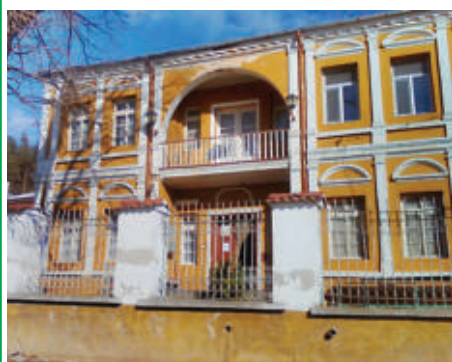
Изходни пунктове: х. „Здравец“ – 2.30 ч. пеша (общо 10 км: 7 км по асфалтов път + 3 км черен път); гр. Пловдив – 30 км

Съседни обекти: лет. Бяла черква (манастир „Св. св. „Петър и Павел“) - 2.30 ч.

За контакти: 0884 54 83 03 - Драга Ненова

Стопанин: ТД „Руен“ - гр. Пловдив, 0896 81 58 48 - председател Здравко Дошков

ТУРИСТИЧЕСКА СПАЛНЯ „ТИНТЯВА“

Намира се в гр. Калофер, ул. „Георги Шопов“ № 64, на 598 м н. в., GPS: 42.611158°N 24.974847°E.

Сграда с капацитет 22 места, етажни санитарни възли и бани, отопление с печки на твърдо гориво, туристическа столова, паркинг.

Изходни пунктове: автогарата на гр. Калофер – 0.10 ч.; ж.п. гара Калофер – 3 км (градска автобусна линия).

Съседни обекти: Калоферски манастир „Рождество Богородично“ – 1.30 ч. (6 км); х. „Рай“ – 4.30 ч.; вр. Ботев – 6.30 ч. (през х. „Рай“); х. „Тъжа“ – 5.30 ч.

За контакти: 0882966494

имейл: td.haidut.kalofer@gmail.com

Стопанин: ТД „Хайдут“ - гр. Калофер

ТУРИСТИЧЕСКА СПАЛНЯ „БОТЕВ ВРЪХ“

Намира се на вр. Ботев, Калоферска планина, дял на Централна Стара планина, на 2376 м н.в., GPS: 42.716442, 24.91842°E.

Сграда с капацитет 22 места, разпределени в 2 стаи. Има обща столова с вместимост за около 25 човека и бюфет.

За резервация на групи над 4 човека се изисква заплащане на капаро в рамките на 3 дни от датата на резервацията по банковата сметка.

Изходни пунктове: гр. Калофер (през х. „Рай“ по Тарзановата пътека, летен вариант) – 7.00 ч.; гр. Калофер (през м. Рудината и по рида Рудината, зимен вариант) – 7.00 ч.; гара Калофер – още 0.45 ч. (3 км) до гр. Калофер; гр. Карлово (през х. „Равнец“) – 7.30 ч.; гр. Карлово (през х. „Васил Левски“) – 8.15 ч.; гр. Априлци (през х. „Плевен“) – 7.30 ч. (12 км по асфалтиран път и още 4.30 ч. по маркирана пътека)

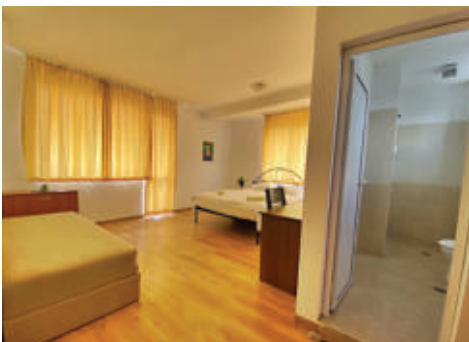
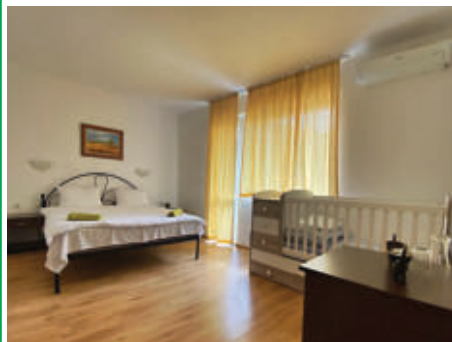
Съседни обекти: з. „Ботев“ – 0.30 ч.; з. „Маринка“ – 0.30 ч.; х. „Рай“ (по Тарзановата пътека) – 2.00 ч.; х. „Тъжа“ – 3.00 ч.; х. „Плевен“ – 3.00 ч.; х. „Васил Левски“ – 3.30 ч.; х. „Добрила“ – 9.00 ч.

За контакти: 0877 27 35 47; 0878 85 56 86 и 0878 77 68 45

имейл: glc_komers@abv.bg

Стопанин: ТД „Хайдут“ - гр. Калофер

ТУРИСТИЧЕСКА СПАЛНЯ „ПЕРУЩИЦА“

Намира се в центъра на гр. Перущица, бул. „Иван Вазов“ № 78, на 295 м н. в., GPS: 42.057668°N 24.546844°E.

Сграда с капацитет 29 легла в 12 стаи, всяка със собствен санитарен възел и климатик.

Изходни пунктове: автогара ЮГ-Пловдив – 24 км по асфалтово шосе.

Съседни обекти: Културно-исторически забележителности на гр. Перущица; х. „Върховръх“ – 5.30 ч. (22 км по асфалтово шосе); х. „Брянновщица“ – 3.00 ч.; х. „Академик“ – 3.00 ч.

За контакти: 0882 96 64 41, 0878 38 03 05, 0896 71 59 08

имейл: h_chavdar@abv.bg, greenbul@abv.bg

Стопанин: ТД „Върховръх“ - гр. Перущица

ХИЖА „ВЪРХОВРЪХ“

Намира се в м. Върховръх, дял Чернатица, Западни Родопи, на 1550 м н.в., GPS: 41.967254°N 24.544667°E.

Сграда с капацитет 49 легла в 23 стаи, етажни санитарни възли и бани, локално парно отопление, туристическа столова, бюфет, зала за семинари, паркинг.

Изходни пунктове: гр. Перущица – 5.30 ч. (22 км по асфалтово шосе); гр. Пловдив (през гр. Перущица) – 46 км по асфалтово шосе..

Съседни обекти: х. „Академик“

(през х. „Брянновщица“) – 4.00 ч.; х. „Брянновщица“ – 2.30 ч.; х. „Персенк“ – 5.30 ч;

За контакти: 0886 89 75 45 - Паун Христов

имейл: td_varhovrah@abv.bg; www.varhovrah.com

Стопанин: ТД „Върховръх“ - гр. Перущица

ХИЖА „РАЙ“

Намира се в м. Рая, в южното подножие на вр. Ботев, Калоферска планина, дял на Централна Стара планина, на 1422 м н. в., GPS: 42.696769°N 24.931100°E.

Сграда с капацитет 117 места, вътрешни и външни санитарни възли, вътрешна баня, собствено ел. захранване, отопление с печки на твърдо гориво, туристическа столова и кухня, бюфет.

След резервиране на места в хижата трябва да заплатите цената на нощувките по банкова сметка най-късно до две седмици след вписването Ви в книгата за резервации. След този срок, ако не е направено плащане, резервацията се анулира. Банковият превод трябва да бъде от името на лицето, заявило резервацията.

Изходни пунктове: гр. Калофер – 4.30 ч. (6 км асфалтово шосе до м. Паниците и още 3 ч. пеша); ж.п. гара Калофер – 5.15 ч.

Съседни обекти: вр. Ботев (2376 м) – 2.30 ч.; х. „Васил Левски“ – 4.30 ч.; х. „Плевен“ – 5.30 ч.; х. „Тъжа“ – 5.30 ч.; вод. Райското пръскало (висок 124 м) – в близост.

За контакти: 02 491 00 07; 0882 96 64 93 и 0882 96 64 94

имейл: ТД „Хайдут“ - гр. Калофер

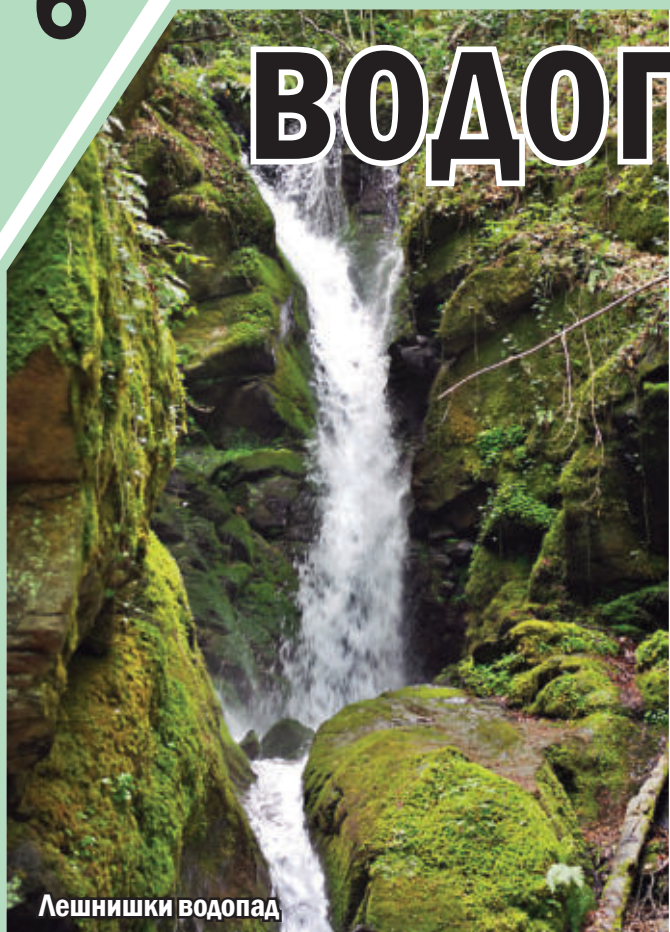
Стопанин: БТС – София и ТД „Хайдут“ - гр. Калофер

Всички туристи, които притежават членска книжка на Сдружение „Български туристически съюз“ със залепена марка за текущата година, ползват отстъпка от цените за нощувка.

ВОДОПАДИ В БЕЛАСИЦА

Лешнишки водопад

Маршрут 1: хижа „Беласица“ – Лешнишки водопад

Време: 40 минути

Маркировка: лентова – синя

Денивелация: изкачване 120 м, слизане – 40 м.

Маршрутът започва от вековна бреза, която се намира между старата и новата сграда на хижата. Първоначално около 20 м се върви по широк автомобилен път в западна посока. Прави се завой вляво, на 90 градуса в южна посока, и с леко изкачване се продължава в южна, на места югозападна посока. Преходът е почти хоризонтален, сред смесена широколистна гора. На две места се минава през малки долчета. 20 минути след началото следва ново разклонение на пътеката, където маршрутът продължава вляво, в южна посока. Туристът има възможност да се запознае с няколко основни дървесни видове, които преобладават тук: обикновен бук, питомен кестен, воден габър и др. На някои от екземплярите по маршрута са поставени табелки с изписан дървесният вид. На две места пътеката е много тясна. В последните 20-30 метра преди водопада тя е толкова стеснена, че се изисква повишено внимание, защото скатят вдясно се спуска стремглаво надолу и е възможно опасно падане.

Лешнишкият водопад се намира на 805 м н.в., на едноименната река. Той има воден пад с височина 8 м. Това красиво природно творение през вековете е издълбало своя живописен път между две огромни скали. Въпреки че пътеката завършва при водопада, малко по-надолу от него през 2014 г. е направен дървен мост, от който е удобно да се наблюдава и да се снима тази природна забележителност.

Връщането до х. „Беласица“ става по обратния път.

Маршрут 2: село Камена – Камешнишки водопад

Време: 50 минути

Маркировка: лентова – зелена

Денивелация: изкачване 200 м

Тръгва се от покрайнините на с. Камена, с плавни изкачване по десния бряг на р. Камешница. Посерпентини пътеката набира височина и след 10-ина минути от началото, по дървено мостче се преминава на левия бряг на реката. Малко по-нагоре, по друг дървен мост отново се преминава над реката и пътеката продължава по десния бряг. За улеснение при изкачването, по поръчка и финансиране от Природен парк „Беласица“, са направени множество стъпала и парапети за осигуровка на посетителите. За 30 минути от началото се достига до заслон с покрив, пейки и масичка. Той се намира

високо на десния бряг над реката. От заслона пътеката продължава със стръмно спускане към речната долина по много стъпала, висеща дървена пътека и парапети за осигуровка. За 50 минути от началото се достига до **Камешнишкия водопад**. Над реката е направен дървен мост. Предназначението му е за по-добро наблюдение на тази природна забележителност. **Камешнишкият водопад** е на р. Камешница, която преминава през землището на с. Камена. Наричан още „Срамежливия“, той е считан за най-красивия водопад в българската част на Беласица. Височината на пада му е 21 м. Дълбокият овраг, в който е разположен водопадът, както и речната долина, покрай която се изкачва пътеката, са едно приятно преживяване за посетителя, защото по време на прехода той има възможност да се наслаждава на невероятната красота на заобикалящата го природа. Гората изобилства с богато видово разнообразие на дървесна, храстова и тревна растителност, в която преобладават впечатляващо високи чинари с причудливи корони. Водите на река Камешница целогодишно носят прохлада и предлагат красиви гледки – ту забавени в малките равнинки, ту буйно подскачащи от камък на камък, стремглаво спускайки се надолу към река Струмешница. Този маршрут е наречен „Тайните на водата“. На някои места са поставени **информационни табели**, които разказват за чудесата на водата, без която животът на планетата е немислим. Връщането до с. Камена става по обратния ред.

До Камешнишкия водопад има разработен и друг маршрут, който започва от с. Коларово, минава през м. Бялата чешма (свързана с героични събития от началото на XX в.) и стига до водопада. Той е маркиран със **синя лентова маркировка**. По него има поставени табели, които информират за „тайните на водата“. Този маршрут е значително по-дълъг. За разнообразие на прехода изкачването до водопада може да се извърши по единия маршрут, а слизането – по другия.

Маршрут 3: село Яворница – Яворнишки водопад

Време: 30 минути

Маркировка: лентова – синя

Денивелация: изкачване 130 м

Маршрутът започва от най-горната част на с. Яворница, където е джамията. Пред нея има красива каменна чешма, от която блика хубава за пиене вода. Над чешмата е разперила клони кичеста върба. Местото е **характерно кръстовище** на две улици. Това е един лек за изкачване, сравнително кратък маршрут сред гъста широколистна гора, в която преобладават чинаровите дървета. Местното население още от далечни времена нарича този дървесен вид **явор**, **яворите**. Това е и причината селото да е наречено **Яворница**, реката – **Яворнишка**, а водопадът – **Яворнишки**. Този маршрут е един от тематичните маршрути, разработени след обявяването на ПП „Беласица“. Наречен е „**Пеперудите и цветята на Беласица**“.

По маршрута се тръгва в югозападна посока. Продължително време се върви по автомобилен път без повърхностно покритие. Преминава се покрай обширна поляна, намираща се вдясно на пътя, в северния край на която отдалече личат големи кестенови дървета. Те са забележителни с огромните си корони с голяма листна маса. През пролетта са окичени с характерните жълти съцветия, желан обект за пчелите. В началото на м. октомври тези дървета са обсипани с вкусния и много полезен за човека кестенов плод. Минава се покрай заслон с пейки и масички.

За 20 минути от началото се достига до характерно място, където горският път преминава през реката и завива в западна посока. Тук на десния бряг на реката има голям заслон с покрив, пейки и маса. Над заслона е изградена дървена площадка, от която посетителите имат още по-добра възможност да се любуват на речната долина, в която **Яворнишка река** се спуска надолу към равнината по малки водопадчета-скакала. Непосредствено над заслона по дървено мостче се преминава на левия бряг на реката. Със стръмно изкачване по тясна пътека и остър завой вляво маршрутът продължава по левия бряг на реката. След още 10 минути се стига до **Яворнишкия водопад**. Разстоянието от селото до тази природна забележителност се изминава за 30 минути. По маршрута са поставени **информационни табели**, в които се разказва за метаморфозата на пеперудите, за пеперудите в храстите, в гората, пеперудите на открито. Интересен е фактът, доказан от специалисти в тази научна област – 80% от всички видове пеперуди, които се срещат в България, може да се видят през определени сезони в планината Беласица.

Наред с голямата здравословна полза от практикуването на пешеходния туризъм, тук посетителите могат да се научат да разпознават по листата, кората на стъблата и по някои характерни особености на короната различни дървесни видове, като питомен кестен, чинар, обикновен бук и др.

Връщането от Яворнишкия водопад в селото става по обратния, вече познат, маршрут.

водопад Дъбицата

Маршрут 4: село Скрът – водопад Дъбицата

Време: 1 час пеша

Маркировка: лентова – зелена

Денивелация: изкачване 200 м

От площада в с. Скрът започват три пешеходни маршрута, които първоначално са в една и съща посока. От разклона, където се отклонява пътека със **синя маркировка** (в източна посока) към водопада Мангъро (маршрут 4), за **водопада Дъбицата** се продължава по някогашния автомобилен път в западна посока. След още 10 минути се достига до място, където **указателни табели** сочат: право напред по пътя – към вр. Тумба; вляво, в южна посока, по северния склон на планината по тясна пътека – към водопада Дъбицата. За около 20 минути по пътеката със **зелена лентова маркировка** се достига до водопада. На 50-ина метра преди него пътеката се разклонява. Направо, почти хоризонтално, се стига до голям обширен дървен заслон. Вътрешни и външни маси и пейки създават условия за кратка почивка. Оттук се открива чудесна възможност да се наблюдава естествената водна каскада от 6-те водопада, разположени един над друг, всеки един с височина на водния пад над 10 метра.

Пътеката от разклона право надолу, с лек наклон завършва пред **водопада Дъбицата**. Въпреки че този водопад не е от най-големите на територията на Беласица, той чудесно се вписва в заобикалящото го великолепие на планината и задържа за дълго погледа на любителите на природната красота – истинска награда за усилието, което са положили, за да стигнат дотук. Цялата красота на поредицата от водопади най-добре може да се наблюдава от най-високата точка на скалния венец. Изкачването дотам е **много трудно и рисковано**.

Маркираната пътека завършва при реката. Връщането до селото става по обратния, вече познат, маршрут.

►► на стр. 7

Камешнишки водопад

Яворнишки водопад

„ДОЛИНАТА НА ТРАКИЙСКИТЕ ЦАРЕ“ – ПЪТЕШЕСТВИЕ В СВЕТА НА ТРАКИТЕ

Пренесете се в древния свят на траките и затаете дъх пред тяхното величие и красотата на казанлъшката долина

През април край град Шипка се откри най-новият туристически комплекс в България – „Долината на тракийските царе“. Атракционът е част от проекта „Света на траките“ на Община Казанлък, финансиран изцяло с европейски средства.

Комплексът е разгърнат на площ от 23 000 кв. м и се намира по пътя към прохода „Шипка“, в непосредствена близост до град Шипка и тракийските гробници „Шушманец“, „Оструша“ и „Голяма Косматка“.

Проектът „Светът на траките“ включва изграждането на археокомплекс „Долината на тракийските царе“, тракийската гробница „Оструша“ и велоалея, по която може да се стигне до тях.

Вече реализиран, историческият проект разкрива пред туристите по впечатляващ начин богатото тракийско наследство в района. Земята на траките пази многобройни легенди, вековни традиции и древна култура, която предизвиква все по-голям интерес сред туристи от цял свят. А истинско богатство е, че Казанлъшката котловина е запазила над 1000 тракийски некропола, многобройни артефакти и безценни съкровища, които могат да се видят в естествената им среда в музеите и новия туристически комплекс на Казанлък.

В археокомплекс „Долината на тракийските царе“ посетителите могат да видят макет на древния град Севтополис, останал под водите на язовир Копринка, восъчни фигури на тракийски владетели, виртуални тракийски войни, макети на артефакти и много други атракции. А с помощта на 3D очила за виртуална реалност посетителите ще се докоснат до целия блясък на богатата тракийска цивилизация.

За туристите „Долината на тракийските царе“ е своеобразна отправна точка към туристически обекти в цялата долина, които може да посетят дори и с велосипед, нает от комплекса. Освен това от информационния център на комплекса посетителите ще получат информация за всяка една от тракийските гробници в района – от кое хилядолетие е, какво ще видят в нея и при каква последователност да посетят обектите, за да проследят развитието на тракийската култура в региона.

Макет на тракийската столица Севтополис

За любителите на историята в градината на комплекса е пресъздаден точен умален макет на древната тракийска столица Севтополис – първата тракийска столица, която е изцяло проучена и се намира под водите на язовир Копринка. Проучванията и историческите сведения дават възможност да се докоснем до столицата такава, каквато е изглеждала в най-древни времена. Според археолога проф. Овчаров „Това е нещо уникално, което показва древния град в целия му блясък“.

Заедно с широко използваните принципи на древногръцката архитектура, при изграждането на двореца са открити и някои типично тракийски черти, като разкритите две големи огнища-олтари и светилищен храм.

Пресъздадени са и жилища, които не са се отличавали по план от античното жилище. Те са били обширни и с много помещения. Повечето принадлежат към т. нар. пастаден тип къщи. Основите им са градени от камък и кал, а самата конструкция е била от кирпичени стени или скелет от дъски с пълнеж от глина.

Широкият размах на строителството в Севтополис свидетелства за големия икономически разцвет на тракийската столица и за нейното важно политическо значение. Градът е бил изграден по предварително изработен план, съобразно т.нар. регулярна планировка, използвана в Древна Гърция още в V–IV век пр. Хр. и изграждането на градове като Милет (Мала Азия), Мегалопол (Пелопонес), Олимп (Халкидики), Пирей. Севтополис е доказателство, че Севт III не остава встрани от тенденцията при изграждането на своята столица и не приема само принципите на това антично

градостроително изкуство, но и по примера на другите елинистически владетели я назовава на свое име.

Затова в археокомплекса „Долината на тракийските царе“ е изградена и автентична тронна зала, която пресъздава образи от стенописите в Казанлъшката тракийска гробница, обявена за паметник със световно значение, защитен под егидата на ЮНЕСКО.

Тронната зала на Севт III

Тронната зала на Севт III дава възможност туристите да се пренесат в света на траките чрез макети на най-значимите находки от Долината на траките, сред които са бронзовата глава на владетеля Севт III, златният венец от могилата „Голяма косматка“, както и четири тематични восъчни фигури – на тракийски цар, тракийска царица, виночерпец и воин. В залата посетителите имат възможност да си направят снимки за спомен, облечени като „древни тракийци“.

Тракийската история ще „оживее“ пред посетителите и чрез 3D очила за виртуална реалност, която под формата на игра ще ги пренесе през хилядолетия до IV в. пр. Хр. в древния тракийски свят, за да видят как са изглеждали древните траки и образа на самия одриски цар Севт III по един уникален начин – като определят сами правилата на играта.

Тъй като траките са били изкусни занаятчии, туристите ще могат да се убедят в това и като посетят занаятчийското ателие на място.

Основната зала на комплекса разполага и с мултифункционална зала и конферентна зала с възможност за организиране на различни събития, бизнес срещи, конференции, изложби и други мероприятия и атракции.

А за посетителите, които искат да се насладят по-дълго на Долината на тракийските царе, комплексът разполага с хотелска част – тракийско селище с пет самостоятелни къщи за гости, тематичен ресторант с вкусна храна и с винарна, която ще ги впечатли със специална селекция вина от региона. Беседки и пейки за отход дават възможност на туристите да прекарат повече време в света на траките и да се насладят на градината в комплекса, както и на цялата долина, която се разкрива пред него.

Археокомплексът „Долината на тракийските царе“ е отворен всеки ден от 9 до 19 часа през лятото и от 9 до 17 часа през зимата. Разполага с безплатен паркинг за автомобили, автобуси и велосипеди.

Цената за посещение е 8 лв. за стандартен билет и 4 лв. за ученици и студенти. От билетния център посетителите могат да закупят и пакетни билети, които дават достъп до много други културни обекти в Община Казанлък.

За повече информация посетете: www.visitkazanlak.bg

водопад Мангър

ВОДОПАДИ В БЕЛАСИЦА

►► от стр. 6

Маршрут 5: село Скрът – водопад Мангър

Време: 1 час и 15 минути
Маркировка: лентова – синя
Денивелация: изкачване 340 м

От площада с леко изкачване в южна посока по път, изминавайки 1 км, се стига до църквата „Възнесение Господне“. Тук се прави завой вдясно, югозападна посока, и се продължава по изоставен горски път без повърхностно покритие сред вековна чинарова гора. Минава се покрай каптаж, предназначен за водоснабдяване на селището. За около 15 минути от църквата или 30 минути от площада се стига до характерно място. Тук зелената и жълтата маркировка продължават напред по пътя, а синята се отклонява вляво (югоизточна посока) към водопада Мангър. За 15 минути от разклонението, по каменлива пътека сред гъста широколистна гора, се стига до странично било, спускащо се от юг. То е водораздел между реките, спускащи се на изток от водопада Мангър и на запад от водопада Дъбицата. Тези две реки малко по-надолу се съединяват и образуват р. Ремешница.

Пътеката със синя маркировка продължава в източна посока към реката. Много по-добре е изкачването към водопада да продължи по малка, слабо очертана пътека с няколко серпентини нагоре по билото. Почти през цялото време билото има посока север – юг. Източните му склонове са стръмни. Пътеката ги траверсира високо над

реката и на места минаването трябва да става с повишено внимание. За около 15 минути, движейки се по билната пътека, се стига до място, където отляво, откъм

реката, идва синята маркировка. Малко по-нататък се прекосява реката и се продължава по десния бряг. Все по-ясно се очертава крайната цел – водопадът. За по-малко от 10-ина минути след преминаването над реката се достига място, откъдето се открива най-широка панорама, чудесен и неповторим изглед към дълбок овраг, подобен на грамаден казан, в южната страна на който със страхотен грохот стремглаво се спускат водите на **водопад Мангър**. Дълбоката речна долина е оградена от три страни с високи земни и отвесни скалисти стени. Единствено на север реката си проправя тесен пролом, чрез който бързо се спуска по каменливото си корито. Разстоянието от мястото, където достига малката туристическа пътека до водопада е около 50 м. Приближаването му обаче е рисковано, поради гъстата растителност, която плътно покрива дъното на този „казан“.

Разстоянието от центъра на селото до водопада по описания начин се изминава за около 1 час и 15 минути. Връщането до селото става по обратния, вече познат, маршрут.

Има нанесена **синя лентова маркировка** и в посоката от реката към водопада. Няколко пъти се преминава реката от единия на другия бряг, което е съпроводено с излишни **затруднения и повишен риск**. При топенето на снеговете в по-високата част на планината и след валежи реката е пълноводна и движението по нея не е препоръчително.

текст: инж. Георги ПЕТРУШЕВ
снимки: Димитър ИЛКОВ

Х-то пролетно пътешествие „България ДВУДНЕВНА ОБИКОЛКА ПО ИЗСТРАДАЛИ МЕСТА

В ранната утрин на 6 април т.г. два автобуса с планинари от ТД „Орлово гнездо“ потеглихме от Казанлък. През граничния пункт Капитан Петко Войвода влязохме в Гърция. Минахме покрай село Черномен (днес Орменио) край река Марица.

Там на 26 септември 1371 г. се е състояла голямата битка между войските на османския султан Мурад I, под предводителството на военачалника от гръцки произход Лала Шахин, и войните на Прилепското кралство и Сярското княжество под предводителството на братя Мърнявчеви - крал Вълкашин и деспот Иван Угleshа.

Християнските войни са предимно българи от Македония и югозападните български земи, сърби от Требине и Далмация и албанци. Османците предприемат изненадваща нощна атака на неохранявания военен лагер на християните. Водачите Вълкашин и Иван Угleshа са убити в боя. В следващите тридесетина години, поради неразбирателство между балканските владетели, православните им държави са разгромени.

В **Софлу** (град в Североизточна Гърция) се е намирал най-големият пазар на коприна в Османската империя. Тя идвала от Китай. Историята на бубарството и копринарството и различните етапи в отглеждането на буби и копринени изделия ни представиха в **Музея на коприната**. Софлу е известен още с прочутото си вино, ципурото (силна ракия) и гозбите от кайма и месо.

Марония е градче на 34 км. югоизточно от Гюмюрджина, на няколко километра от морския бряг, с типичната,

позната на българите архитектура от XIX век, от която са запазени образци. Преди повече от 3000 години е имало тракийски град на племето кикони. През 7 в. пр. Хр. при местните траки се заселват гърци и разрасналото се селище става известно с тракийското име Марон. През 5 в. пр. Хр. градът е в пределите на Одриското царство. Тракийското вино, произвеждано в Марония, е сред най-ценените и става своеобразна емблема на града. Недалеч, при крепостта Буруград на езерото Порто Лагос, българският феодал севастократор Момчил е първият, който води ожесточени битки с нашествениците и дори успява да унищожи турските кораби. По време на

Илинденско-преображенското въстание Марония е в V-и Гюмюрджинско-Дедеагачки район на Одринския революционен окръг на ВМОРО. През двете световни войни Марония е била българска.

На малкия площад има две грамадни платанови дървета на възраст над 1000 години и три водолея. Нашите водачи – доц. Ставрос Китцеоглу и Апостолос Орфеос ни запознаха с историята на градчето и с експонатите на местния Археологически музей.

В село **Петрота** бързоходната група разгледа Слънчевата обсерватория, скалния храм-гробница и останки от римския път **Виа Игнация**. „Хоризонталната“ група отиде до тракийска крепост на 300 м западно от центъра на село Петрота. Изградена е на хълм с отвесни скални склонове от изток, юг и запад. Достъпна е от север, където има изградена крепостна стена, вероятно византийска от VI-VII век. На крепостната стена има две кръгли кули, а на върха на хълма се намира съвременната църква „Св. Георги“.

Александруполис е столица на префектура Еврос, с население над 70 000 жители и е най-големият град на Беломорска Тракия. Сегашното му местоположение се идентифицира с древния град Салис, който през 5 век пр. Хр. е един от градовете на Самотракиян Перейя. През римския период от тук преминава **Виа Игнация** и градът процъфтява. През следващите векове районът се превръща в поле на войни, градът чезне и на негово място пониква гъста гора.

В средата на 19 век тук създават малко селище Деде Агатс. През 1880 г. е построен фарът, висок 18 м, който става символ на Александруполис. Оттогава, въпреки неблагоприятните условия, които е преживял градът, той продължава да расте.

Настанихме се в хотелите „Тхаласа“ и „Хили“. Вечерята бе в Макри, в крайбрежна таверна, на 10 км западно от града. Богатото меню включваше риба, калмари, пържоли, пилешко, салати и десерти.

На следващия ден (неделя), след разходката до близкото море и обилната закуска с хляб, баница, кекс, масло, сирене, шунка, сладко, мед, чай и кафе, потеглихме и спряхме на пристанището край фара. Разходихме се по крайбрежната улица, кейовете и край ферибота.

Модерният нов **Археологически музей**, открит през 2022 г., съхранява над 1000 древни предмета от района на провинция Еврос в разделите „Самотраки“, „Морски пътища“, „Древната Зона“ и „Макри“. Специална осветителна система предпазва експонатите от слънчеви лъчи.

Минахме покрай живописна река, останъци от крепост и стръмни склонове с изгорели гори, пристигнахме в Есими (Доган Хисар). Селското етнографско музейче бе затворено. Местни хора ни показаха буренясало място, където е била родната къща на **Петко Каракирков - Капитан Петко войвода**.

Черния Кирко - бащата на **Петко Каракирков** има 9 деца. Живели в село Доган Хисар (Доганхисар – „Орлова крепост“), днес Есими, на 22 км от

Дедеагач. Българите стоки по море, като пътя от селото с коне

Петко е роден на шестото дете. След като негов брат, едва 19-чета, убива бея и си живот на поборник, има около 100 д гърци, арменци, ев разубнавачи, ятаци, и палатки. В Руско участва с чета от 300 цели посещава Егип Италия. През 60-те на 19 век четата н войвода има успе турците в защита на Марония е свързан легенда за вече раз едно тукашно момиче била влюбена в не като го предупрежда отровена храна. Два но по-късно девойче след като е поругано на декември 1877 освобождава град с околните села от установява тук бълк като след Санстеф районът остава в пре Марония е провъзгла Република“. Бълга задържа цели три се когато „Република от войска, башиб Четниците обстрелват отстъпват, като мис има руска войска. Г разорение и опожар

РИМСКИЯТ МОСТ КРАЙ СЕЛО СТЕВРЕК

В последния мартенски ден баба Марта поиска да я запомним с добро и се сговори със Слънчо ни прати един летен ден, в който може да се разхождаш на воля, без да си надянал зимния кожух. Та ние от ТД „Патлейна“, рано сутринта по новото часово време, се отправихме към село Стеврек, около 17 км. южно от общинския център Антоново и на около час с кола от град Велики Преслав. Паркирахме в центъра на селото, пред един от местните магазини и веднага гостоприемните жители, седнали на чаша кафе, ни заразиха за къде сме се запътили - към Римския мост или към въжения. Ние не знаехме за въжения и казахме: за Римския. Показаха ни накъде да поемем, но ни предупредиха, че до там и обратно са 14 километра пеша и не може да се стигне с автомобил. Посветваха ни задължително да посетим въжения мост, който бил в друга посока, но само на 2.5 км. от селото, а и до него се стигало с кола.

Получихме насоки как да се отбием към гората с помощта на избеляла табела с легенда, поехме надолу по главния път от центъра. Отбихме се вдясно по черен коларски път, по който местните са поставили табели и са маркирали по дъното с тъмночервена боя. Първоначално се минава през ливади и ниви с плавно изкачване нагоре, постепенно се навлиза в гората по горски път, който е бил с редени камъни, но е унищожен от тежките камиони. Този път е свързвал Русе през балкана с юга. Имало е интензивен трафик на войскове части, държавна поща, държавни куриери и др. Днес тъне в забрава и само ентузиаста като нас вървят по него, освен местните, разбира се.

Вдясно в гората проблесна кръст - оказа се гроб на партизанин, загинал през 1944 година. Малко след това в гората застърчаха остри камъни, бях чела, че тук е имало селище или махала и вероятно това са турски гробища. На десетина метра от гробищата от изоставена

къща изведнъж изкочи стадо биволи. Те хукнаха по полянката толкова бързо, че не успяхме да ги снимаме. Прекосихме поляната и продължихме да вървим през гората. Пътят ту се изкачваше нагоре, ту слизаше надолу, шумът на реката се чуваше все по-ясно след всяка измината крачка.

Изведнъж пред нас се откри „Римския мост“ - величествен, кацнал над двата бряга над Стара река. Дължината на моста е около 60 метра, висок е 7.5 метра, а ширината му е 3.6 метра. Съоръжението има шест полукръгли свода и триъгълни водорези с отводнителни отвори. Един от тези отвори е с остър връх, характерен за османската архитектура. Предполага се, че мостът е построен в периода на османското владичество, вероятно в края на 18-и и началото на 19-и век. Но в неговия градеж има два периода, което означава, че е надстроен. Някои местни хора предполагат, че го е имало и в по-ранен период и просто е разширен. Каквато и да е точната дата на строежа, този мост си заслужава да се види, да чуе шума на реката, да се порадват на природата. Мястото е диво, не е поддържано, преди години са направени беседки, сега са разрушени. Седнахме на полянка да съзерцаваме моста и пълноводната река, но се оказа, че наоколо има много пчели, които започнаха да скачат по нас. Бързо поехме в обратна посока по същия път. На табела е преди моста е посочено, че има още един път по течението на реката, който води до село Богомолско, а по този маршрут има малък водопад. Като се върнехме по същия път, пийнахме по един айрян от магазина, до който бяхме паркирали. Продължихме разходката, но вече с коли, до въжения мост, където има няколко беседки с барбекю и чешмичка за отмор. Може да се лови риба, а само на километър е местността Калето, която оставихме за следващо посещение.

До следващото пътешествие с ТД „Патлейна“.

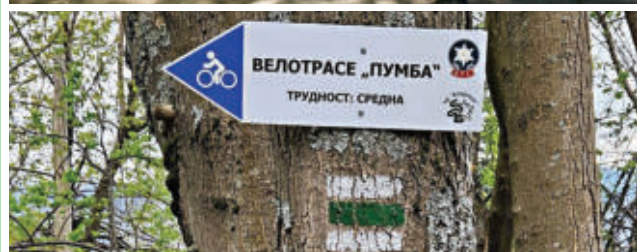
Ваня НЕДЕВА

ОТКРИХА ОФИЦИАЛНО ВЕЛОТРАСЕТО „ПУМБА 3“

На 14 април т. г. почитателите на планинското колоездене имаха троен повод да посетят Люлин планина. От 9:30 ч. на хижа „Бонсови поляни“ се състоя официалното откриване на колоездачния сезон, на новото велотрасе „Пумба 3“ и на новата велосипедна ремонтна станция за обществено ползване. Отворена бе и регистрацията за участие в единствения изцяло отборно планинско състезание, простиращо се на двете планини Люлин и Витоша – „По велопътеките с приятел“.

Велотрасето „Пумба“ (трета версия) е обновено от Туристическо дружество „Боерица“ в партньорство с Български туристически съюз, Bike Ventures, Bike Center и районите „Овча купел“ и „Витоша“ на Столична община. Трасето вече започва с нова секция от вр. Дупевица и има нова алтернативна линия с няколко завоя и два по-големи скока (тип трапец) в долната част. В церемонията по символичното прерязване на лентата участваха Димо Христов, председател на ТД „Боерица“, проф. Атанас Георгиев и Васил Николов, членове на Управителния съвет на БТС, арх. Зарко Клинов, кмет на район „Витоша“ и Ангел Стефанов, кмет на район „Овча купел“. След нея беше направено първо тестово спускане, а за доброто настроение на многобройните гости с приятна музика и коктейли се грижеше топ барманът Костадин Попов.

ДРЯНОВО УСП

На проведеното наскоро ръководството на СТА Дряново отчете успешна многобройните пр в Календарния план дружеството. На събран председателят на БТС Е и членовете на УС на Георгиев и Георги Ди и секретар на ТД „Тра Велико Търново.

„Богатият ни календар на многобройните дейи СТА „Бачо Киро“, а успех работа на нашите чл неговият председател БТС Стефан Инколов. И клуб по туризъм „Планина „Стринава“, Спортен клу „Бачо Киро 94“, който та 30-годишен юбилей, Мот Райдърс“, Коло- клуб

Гърция '2024" В БЕЛОМОРСКА ТРАКИЯ

ите търгуват и изнасят като тръгват по осем оне и камили. на 18.12.1844 г. и е като турците затриват 19-годишен той води и сина му и започва ник. В неговата чета 0 души – българи, , евреи. Сред тях са ици, разполагат с каса уско-турската война 300 човека. С бойни Египет, Франция и 60-те и 70-те години та на Капитан Петко спешни сражения с а на град Марония. С рзана романтичната разведения Петко и миче - Аспасия, която в него и го спасява, реждава да не яде от Двамата се сгодяват, ойчето се самоубива, ано от турците. В края 377 г. Петко войвода ад Марония, заедно от турско робство и българска власт. Тъй Стефанския договор в пределите на Турция, изгласена за „Свободна българската власт се и седмици до 9 март, иката“ е атакувана шибозук и черкези. елват турците, които мислят, че срещу тях ка. Градът е спасен от жаряване.

От1869г.Петкосеборисрещутурските безчинства в родната Тракия. Получава чин капитан от Гърция за участието си в Критското въстание. Руският император му дава орден и имение. След Освобождението се установява във Варна. Основава дружество на бежанците от Одринска Тракия. Жени се за Рада Кравчева от Казанлък. Заради честния и непримирим дух спрямо неправдите и за русофилството си е преследван, интерниран и измъчван от стамболовистите. Здравето му се влошава и умира на 56 години през 1900г. Къщата му в Есимии (Доган Хисар) е разрушена. През 2005 г. Съюзът на тракийските дружества в България поставя бюст-паметник, изработен от

скулптура Велин Дечков от Казанлък. Поради забрана от гръцка страна мемориалът е прибран в България. В България има 22 паметника на Петко войвода и един в Рим до паметника на Гарибалди. На 4 км на запад от град Провантонас отидохме до посетителския център с останки от вкаменени части от дървета отпреди 70 милиона години, намерени наоколо. На голяма поляна имаше няколко бунгала и малки фрагменти от древни растения. За около час разгледахме град Дидимотика (Димотика). Разположен е на левия бряг на Луда река (Еритропотамос), малко преди вливането ѝ в Марица (Еврос). Градът става български в 813 г., след превземането му от хан Крум. През XI век Димотика е част от Тракия. В началото на XIII век кръстоносците овладяват града. В 1206 г. цар Калоян превзема града. Българското господство е утвърдено от цар Иван Асен II. В 1352 година край близкия Питион съюзените българи, сърби и византици са победени от турците, и в 1361 година Димотика става първата османска столица в Европейски земи. На 17 ноември 1912 г. части на Македоно-одринското опълчение и Шести конен полк, командван от полк. Иларион Танев, освобождават Димотика. През Междусъюзническата война градът е овладян от турски части, но със Спогодбата от 1915 г. е върнат на България. Ньойският договор прави Димотика част от Междусъюзническа Тракия, която на 28 май 1920 е предадена на Гърция. От април 1941 до

ноември 1944 г. гръцкото управление е прекратено и градът е в неутралната зона между България и Турция. След Втората световна война градът, заедно с цялата Беломорска област е взет от Гърция. Спряхме на площадчето пред новата голяма църква. Храмът е с грамадни иконостаси, полиеи, икони, много дърворезба и злато. Покрай турско гробище стигнахме до основата на 10-метрови отвесни скали. Влязохме в издълбани ниши за живеене и за стопански цели, с цветно измазани стени и тавани. По стръмни, тесни улички, край цигански и гръцки къщи се качихме до средновековната цитадела. От полуразрушените стени между 26-те кули се виждаше околността и реставриращата се джамия. Преминахме през места, населявани от българи преди Балканската война, където са станали трагичните събития с бежанците от Беломорска Тракия след Междусъюзническата война и

Букурещкия мир – юли 1913 година. След Първата национална катастрофа за България. настъпват зверства, убийства и прогонване на българите от родните им домове в Тракия, документиран в книгата на професор Любомир Милетич „Разорението на тракийските българи през 1913 г.“. Преди да напуснем Гърция бе раздадена поменна пита. В късния следобед преминахме граничните пунктове. Участниците в пътешествието видяха 26 забележителности, изминаха 15 км. пеша и 800 км. с автобус и се прибраха с много впечатления от двудневната проява. Доброволци организатори на експедицията бяха: Александър Бинев, Апостолос Орфеос, Веселина Скордева, Даниела Ненкова, Костадин Димов, Николинка Ангелова, доц. Ставрос Китсеоглу, Петранка Ризова и Христо Ангелов.

текст: Христо АНГЕЛОВ
снимки: Петранка РИЗОВА

ВЪЗРАСТОВИТЕ ТУРИСТИ ОТЧЕТОХА ПЕШНА 2023 ГОДИНА

скороОбщо събрание СД „Бачо Киро“ – успешно изпълнение прояви, заложи план за 2023 г. на иранието присъстваха ТС Венцислав Венев на БТС проф. Атанас Димитров, който е „Трапезица 1902“ –

Детско-юношески еко-клуб „ЮТЕК“ и Клуб туристи ветерани. Дружеството отделя специално внимание на поддръжката на стопанисваните обекти – в етап на привършване са дейности по реновиране на хижа „Бачо Киро“, която същевременно приема туристи. А в пещера „Бачо Киро“ подменихме парапети и осветителни тела“, допълва Стефан Инколов. Почетни plakети „Бачо Киро“ за цялостен принос в областта на туристическото движение в община Дряново бяха връчени на Милко Илиев – 40 години секретар на ТД „Бачо Киро“, Любен Богданов – 30 години председател на дружеството и Марин Генчев – първият треньор по ориентиране в Дряново отпреди повече от 50 години. Милко Илиев връчи знамето и ключа на дружеството на новия секретар Митко Сираков.

ПЕЩЕРА БАЧО КИРО - БИСЕР ОТ ПОДЗЕМНОТО ЦАРСТВО НА БЪЛГАРИЯ

Пещера Бачо Киро се намира в района на Дряновския манастир, в живописните каньони на реките Андъка и Дряновска. Отстои на 300 м от хижа „Бачо Киро“ и от манастира „Св. Архангел Михаил“, в отвесна варовикова скала, висока 25 м., на 335 м н. в. Пещера Бачо Киро е първата благоустроена пещера в България – това правят дряновски туристи още през 1937 г., а името си получава през 1940 г. в чест на героя от Априлското въстание Бачо Киро. От 1962 г. е обявена за природна забележителност. През 2023 г. туристическите пътеки в нея са обновени, монтирано е ефектно модерно осветление. От първото си благоустройство до днес пещерата е приемала посетители без прекъсване.

Температурата във вътрешността на пещерата е постоянна – 13 °С, влажността е 95 %. Открити са следи от човешка култура и кости от домашни и див животни. Пещерата е зимно прилепно убежище, като от декември до края на март са установявани средно до 100 големи и малки прилепи подковоноси. Пещера „Бачо Киро“ е № 22 в списъка на 100-те Национални туристически обекта.

От първото ѝ благоустройство през 1937 г. досега пещерата се стопанисва от ТД „Бачо Киро“ – Дряново. Посетителите се обслужват от екскурзоводи през цялата година без почивен ден, летен сезон от 9.00 часа до 18.00 ч. и зимен сезон от 10.00 ч до 16.00 часа. Оформени са два маршрута - кратък и дълъг. Хижа „Бачо Киро“ е цялостно обновена и разполага със 70 легла, разпределени в 15 стаи с по 2, 3, 4, 6 и 7 легла и 5 апартамента. Ресторант към хижата - 70 места и тераса с 20 места. Къмпинг Стринава - 50 легла.

английска експедиция с ръководител американката Дороти Гарот открива скелет на пещерна мечка с дължина над 3 м, чиято челюст се намира в Британския музей. Най-добре проучена от археолозите е първата зала – „Преддверието“. В нея са открити сечива на труда и следи от интензивно човешко обитаване, които датират от средния (70 000 – 50 000 г. пр. Хр.) и късния (43 000 до 26 000 г. пр. н. е.) палеолит. Публикувани в 2020 г. находки представят най-ранното свидетелство за присъствие на Homo Sapiens в Европа, когато тя все още е заселена от неандерталци.

СЪСЕДНИ ТУРИСТИЧЕСКИ ОБЕКТИ: хижа „Бачо Киро“ – 50 легла, ресторант; къмпинг „Стринава“ – 65 легла; хотел „Дряново“, ресторант; Музейна експозиция „Археология и възраждане“; манастир „Св. Архангел Михаил“ (Дряновски манастир).
ПЕШЕХОДНИ МАРШРУТИ:
Дряновски манастир – Боженци – Трявна – 6 часа
Дряновски манастир – платото „Стринава“ - с. Нейчевци – с. Царева ливада – 4 часа
Дряновски манастир – кв. Цинга - с. Геша - Римско тържище „Дискодоратера“ – с. Славеиково – 5 часа
Традиционен туристически поход „По пътя на четата на Бачо Киро и поп Харитон“ от гр. Бяла черква до Дряновския манастир – 1 ден
ВЕЛОМАРШРУТИ:
Дряново – с. Пейна – с. Гостилица – Римско тържище „Дискодоратера“ - с.Скалско – Дряново – Дряновски манастир.
Дряново – с. Царева ливада – с. Доча – с. Нейчевци – крепостта Градът – Манастирското лозе – Дряновски манастир.
СПЕЛЕОМАРШРУТИ
Към туристическото дружество в Дряново има организиран спелеоклуб „Стринава“ с инструктори. За туристите се организират прониквания в неосветени пещери по предварителна заявка. Големите пещери в района, които могат да се посетят, са „Андъка“ (4500 м дължина) край Дряновския манастир, „Извора“ (5000 м дължина) край с. Янтра, „Марина дупка“ край Трявна и още 10 по-малки пещери.
ЗА КОНТАКТИ:
5370 гр. Дряново, ул. „Шипка“ № 129; tdbachokiro.com
Телефон: 0898933192 и 067672332; имейл: bacho_kiro2@abv.bg

ПРЕДИ 40 ГОДИНИ НА ЕВЕРЕСТ СЕ РАЗВЯ БЪЛГАРСКИЯТ ТРИКОЛЪОР

В началото на 80-те години българските алпинисти вече имат значителни успехи у нас и в чужбина. Седемхилядниците Ленин (днес Авицена), Комунизм (днес Исмаил Самани), Ношаки и Корженевска са изкачени от 64 български алпинисти. Значителни са успехите им и по трудните стени на Алпите – Пти Дрю, Айгер, Гранд Жорас и Матерхорн, а на Кавказ – траверсите на Безенгийската стена и Шхелда, както и Кръстът на Ушба. На 30 април 1981 г. България има своя първи осемхилядник – Лхотце (8516 м).

Имената на много български алпинисти се споменават с уважение сред развитите алпийски страни. Наши представители са включени в ръководни органи на някои комисии на УИАА (тогавашната Международна федерация по катерене и алпинизъм).

Всичко това дава основание на бюро на БФА да предложи на бюро на ЦС на БТС през 1984 г. да бъде проведена национална експедиция за изкачване на първенеца на планетата Еверест – 8848 м. Предложението е прието и от страна на БТС е отправено искане до Секретариата на ЦК на БКП за разрешение. С решение № 898 от 6 октомври 1982 г. на ЦС на БТС се разрешава да организира и проведе експедиция „Еверест-84“, която да ознаменува 40-годишнината от социалистическата революция и 80-годишнината на организираното работническо професионно движение в България. Затова е решено експедицията да се проведе под патронажа на Българските професионални съюзи.

Създава се Организационен комитет с председател Петър Дюлгеров – кандидат член на политбюро на ЦК на БКП и председател на ЦС на БПС. Създават се Оперативно бюро и специализирани комисии по: медицинско осигуряване, храна, екипировка и съоръжения, радиосвързки, опаковка на храната и съоръженията. Актуализира се тренинговият съвет, който трябва да проведе на научна основа цялостната подготовка на избраните за експедиция „Еверест-84“.

Тренинговият съвет постъпва по най-демократичния начин, като дава право на всички български алпинисти да заявят желание да се включат в подготовката и да участват в обявената програма. На отправената покана се отзовават близо 100 алпинисти, но след всяко контролно изпитание и проведен медицински преглед съставът се стеснява и на заключителния етап в Памир достига 35 души. А след провеждането на последния памирски тренировъчен лагер-сбор се определя окончателният състав, както следва: Аврам Аврамов – ръководител, Христо Проданов, Огнян Балджийски,

д-р Стайко Кулаксьов – лекар, Кънчо Долапчиев, Димитър Бърдарев, Трифон Джамбазов, Слави Дерменджиев, Петко Тотев, Дойчин Василев, Запрян Хорозов, Методи Савов, Кирил Досков, Николай Петков, Любомир Илиев, Иван Вълчев, Людмил Янков, Тодор Григоров, Стамен Станимиров, Диньо Томов, Костас Канидис, Георги Имов, Стефан Калоянов и Милан Огнянов.

Фактът, че българи тръгват към първия връх на планетата, се посреща с небивал ентузиазъм от целия български народ. В помощ на експедицията откликват много предприятия, организации и заводи.

А ето и по-важните моменти от самата експедиция:

На 10 февруари 1984 г. Христо Проданов и Огнян Балджийски – зам. ръководители на експедицията, заминават за Катманду с цел предварителна подготовка на мястото, както и за получаване на разрешително от Министерството на туризма в Непал.

На 20 февруари става официалното изпращане на целия състав. На територията на Непал към нея се присъединяват още 14 души – шерпи и обслужващ персонал.

От 3 до 18 март целият състав се придвижва от Катманду до базовия лагер, изграден на 22 март на височина 5350 м. Опорните пунктове към върха са: **Лагер I – 6050 м, лагери II – 6770 м, лагери III – 7170 м, лагери IV – 7520 м, а лагери V на 8120 м** е планирано да се изгради „в движение“.

Първата атака

на върха е определена за 14 април. За нея участниците са разпределени, както следва:

Първа група – Кънчо Долапчиев, Петко Тотев, Слави Дерменджиев и четирима шерпи, която тръгва от базовия лагер на 14 април.

Втора група – Трифон Джамбазов, Запрян Хорозов, Костас Канидис, Диньо Томов и четирима шерпи тръгват на 15 април.

Трета група (шурмова) – Христо Проданов и Джоуанг Ринджи, които тръгват на 16 април.

Четвърта група – Иван Вълчев, Методи Савов, Димитър Бърдарев и Дойчин Василев тръгват на 18 април.

Пета група – Николай Петков, Кирил Досков, Любомир Илиев и Огнян Балджийски тръгват на 20 април.

Движение на първата шурмова група:

16 април – от базов лагер до лагери 1

17 април – от лагери 1 до лагери 3

18 април – от лагери 3 до лагери 4

19 април – от лагери 4 до лагери 5.

В този ден Проданов и Ринджи от шурмовата група са събудени в 2.30 часа и тръгват към върха в 5.45 ч. Около 11.10 ч. Ринджи е ударен в гърдите от паднала кислородна бутилка и се връща.

Христо продължава сам и в **18.15 часа се обажда от върха**. Там той стои 33 минути от 18.15 до 18.48, после започва слизане, а в 21 часа се обажда, че поради мръкване ще търси място за нощуване. След това до 24 часа той не се обажда. В лагера става ясно, че Христо се нуждае от помощ.

Спасителната акция започва на 21 април и се провежда така: Людмил Янков и Трифон Джамбазов, които са най-близо, тръгват незабавно към лагери 5. Джамбазов и върналият се Ринджи остават в лагери 5, а Янков в тъмнината се изкачва до около 8500 м. От лагери 3 нагоре тръгват също Вълчев, Савов, Бърдарев и Василев. Вълчев излиза малко над лагери 5 – на около 8300 м и отново се връща в пети лагери, където заедно с Джамбазов се борят за живота на заболелия Ринджи. Людмил прави отчаяни опити да се добере до Христо, но не успява да го открие.

От лагери 1 нагоре тръгват Николай Петков, Кирил Досков, Любомир Илиев и Огнян Балджийски. С медикаменти от базовия лагер нагоре се отправя и Тодор Григоров. Около 9.30 ч. на 21 април радиовръзката с Христо е възстановена и той съобщава, че положението му е критично. Загубил е ръкавиците си и не може да мръдне нито метър. Около 15.30 часа той произнася последните си неразбираеми думи, а до 19.45 часа от базата го молят да натисне комутатора на станцията, но той не прави това.

След консултация с лекар в лагери 5 е обявено, че първият български алпинист, изкачил Еверест – Христо Проданов, е загинал. На 22 април всички, които се намират по маршрута, получават нареждане да слизат към базовия лагери и на 25-и април го достигат. До 30 април е обявена почивка за целия състав, както и подготовка за нова атака.

Христо нямаше възможност да напише или разкаже нещо за своето изкачване на Еверест, защото не се завърна от този си подвиг. За поколенията са останали записите на магнетофонна лента, включително и последните му думи. След като на 20 април 1984 г. радиостанцията му млъчи продължително време, в 18.15 часа тя леко пропуква, за да се чуе неговият възглас и дългоочакван глас: „**Аз съм на върха, на върха съм – Христо!**“ и продължава: „Тук на върха няма нищо. Има само изградена една малка пирамида от четири светски кислородни бутилки и светското знаме. Опитвам се да снимам, но не знам дали камерата работи и затова преустановявам.“ След малко комутаторът отново пропуква и Христо продължава: „Сега ще се опитам да изстрелям ракетата по посока на Лхотце“, а след лека въздишка добавя: „Скъса се връвта. Сега ще изстрелям втора.“ На въпроса от лагери „Какво правиш?“ той отговаря: „Мъча се да отвържа знамето на светските другари и да го взема със себе си, но не мога. Има тук едно мъничко парченце, ще взема него.“ Преди да поеме надолу, Христо пита ръководителя на експедицията Аврам Аврамов „А камерата какво да правя? Мога ли да я оставя тук?“.

На върха Христо престоява 33 минути, след което започва слизане, кое-то

никога на завършва. В следващите часове на върховно напрежение той от време на време проговаря откъслечно, докато в 10.20 часа на следващия ден – 21 април, след прекарана нощ на открито без кислороден апарат и бивачни съоръжения, изрича последните си слова едва, едва: „Аз... тук... над... големия... сив купен...“

Освен записа на магнетофонна лента Христо ни е оставил и един собственоръчно написан дневник, който старателно е водил още от първия ден на експедицията. Дневникът започва на 10 февруари, от самолета за Москва и завършва на 31 март в базовия лагери. От 10 до 28 февруари той описва пътуването до Непал и всекидневния си престой в Катманду. Там са редица срещи в Министерството на туризма и туристически агенции. От 29 февруари до 7 март описва пътя на трека до базовия лагери, а от 9 до 31 март – битката за изграждането на междинните лагери. Дневникът съдържа 29 машинописни страници, сред които се отличава последният ден, от който лъха големият му оптимизъм за крайния успех.

Експедицията не се прекратява.

Обявени са няколко почивни дни в лагери на обстановка и дори слизане на по-ниска височина.

Втората атака

Първата група, в която са Иван Вълчев и Методи Савов, на 3 май достига лагери 1, на 4 май – лагери 4, на 5 май – лагери 3, на 6 май – лагери 4 и на 7 май – лагери 5. На 8 май в 3.20 часа двамата поемат към върха и към 17.15 стъпват на 8848 метра. Там те стоят 15 минути и започват слизане по класическия маршрут. Същия ден, без бивачни съоръжения, нощуват в границите на 8750 м.

Втората група, в която са Николай Петков и Кирил Досков, на 4 май достига лагери 1, в следващите дни преминава през лагери 2, 3 и 4 и на 8 май нощува на лагери 5. Рано сутринта на 9 май, още в 3.30 часа, тръгват към върха. Николай и Кирил се движат изключително бързо и в 9.11 часа – само за 6 часа и 11 минути достигат Еверест. Осъществено е прекрасно изкачване в отличен стил. При слизането върхът е обвит в мъгли, което пречи правилно да се ориентират и тръгват в обратна посока към Китай, но бързо се коригират. Връщат се обратно към върха, който достигат повторно в 10.08 часа. След 45-минутен престой Николай и Кирил започват слизане към Южното седло и по пътя намират изостаналия и унесен в сън Методи Савов (Иван Вълчев е слязъл надолу), на когото подават кислород, което го ободрява и заедно продължават слизането. Към 15.30 часа тримата са в лагери 4 на индийската експедиция, където се намират и Иван Вълчев. Следва трудно и опасно слизане, което за щастие завършва успешно...

►► на стр. 11

НИКОЛА КАЛИСТРИН ПРЕМИНА ЦЕНТРАЛНОТО БИЛО НА СЕВЕРЕН ПИРИН ЗА МАЛКО НАД 8 ЧАСА

На 5 април т.г. Никола Калистрин, един от най-добрите ни състезатели по ски-алпинизъм, изкачи 30 върха над 2000 м н. в., като измина 42 км с 4600 м положителна денивелация в зимни условия. Младият ни състезател стартира в 7 часа сутринта от връх Пирин и финишира на Бойков връх точно 8 часа 19 минути и 30 секунди по-късно, като премина цялото централно било на Северен Пирин, включително седловината Кончето.

Калистрин е на 27 години, живее и тренира в родния си град Банско. Част от подготовката му за спечелване на квота за Олимпиадата в Италия през 2026 г. се явява именно предизвикателството „30 под 10“ (30 върха под 10 часа).

Освен спортно постижение целта на Калистрин бе да покаже красотата на България и на ски-алпинизма като екологично чист зимен спорт. Нетипично топлото време бе на косъм да провали плановете му.

Екип от 10 души съпровождаше Никола Калистрин по трасето и се грижеше за неговата безопасност. Сдружение „Български туристически съюз“ се включи като партньор на събитието, а председателят на БТС Венцислав Венев бе част от екипажа на поддържащия хеликоптер.

снимка: Kamak Films

МЛАДИТЕ СЕ ПРИОБЩАВАТ КЪМ ТУРИЗМА

На 23 март т. г. туристи от ТД „Орела 1935“ – Хисаря отбелязахме началото на туристическото движение в Хисаря (1935 г.) с традиционен празник и с поход до хижа „Фенера“ (собственост на дружеството). Най-малката участничка в похода бе само на 3 години и направи самостоятелен преход ат 1 км., а най-възрастният - на 85 г. премина по целия маршрут.

На хижата ни посрещнаха гостоприемните хижари. По-късно изкачихме връх Алексика (1535 м н. в.) с прекрасна обгледна панорама – на север към цялата Розова долина, Стара планина и билото на Средна гора, на юг към Родопите, Рила и Пирин. Слязохме от вр. Алексика и отидохме до вр. Кози грамади, където посетихме тракийско средновековно селище със светилище, раннохристиянски храм, крепостни стени, останки от дворец.

Вечерта отпразнувахме двоен празник - на дружеството и Тодоровден. С туристически песни поздравихме участниците в похода и именниците, а малките туристи рецитираха стихотворения. Прекрасно и емоционално е, когато млади туристи се приобщават към дейностите на дружеството. Благодарим на всички, които помагат за развитието на туристическото движение в Хисаря!

Стоян ЧОЛАКОВ

XX-И НАЦИОНАЛЕН ПРЕГЛЕД „ОЦЕЛЯВАНЕ 2024“ В ЗИМНАТА ПЛАНИНА

За двадесети пореден път т. г. Варненското туристическо дружество „Черноморски простори“ проведе национален преглед за оцеляване в планината при зимни условия. През годините провеждахме прегледа в различни планини и в различни хижи. Началото поставихме в локката на туризма и алпинизма - Мальовица, после местата се редуваха. Целта на прегледа

е да подготвим планински водачи, инструктори по туризъм и по-активни туристи да дават правилна оценка на сложната метеорологична обстановка и да вземат адекватни безопасни решения за запазване живота и здравето на туристите в зимни условия.

Тази година в проявата взеха участие 32-ма души от Варна, Пловдив, Димитровград, Русе, Силистра, Балчик, Смолян и други градове. Изготвена бе наредба, разписани бяха мерки за безопасност. Най-малка сред участниците бе Нели Райкова на 8 години, а най-опитната бе Руска Стефанова на 84 години. Имаше и хора, участвали в няколко прегледа за оцеляване.

По традиция прегледът се провежда през март, а тази година домакин бе хижа „Смолянски езера“. Посрещна ни любезният хижар Ясен Козарев. Осигурени бяха перфектни условия за битувание и занятия.

От дългогодишен опит знаем, че темите за оцеляване при зимни

условия са особено важни, както са важни и практическите занятия. Започнахме с личната екипировка и екипировката на групата. Показана бе съвременна екипировка (с подходящи материали) на водещи фирми. Подадохме полезна информация за подбора на екипировката. На следващите занятия бяха разгледани темите: сняг и натрупване на снега, опасности през зимата, избор на безопасен маршрут, поведение по време на походи, значение на планинската застраховка и дейността на ПСС. Обърнахме специално внимание на снежните съоръжения и на начина, по който те се изграждат. Тази година нямаше достатъчно сняг, което наложи да използваме схеми, обяснихме последователността на построяването на съоръженията. Показахме схеми и снимки на траншеи, снежни иглута, снежни пещери, снежни хижи и дискутирахме построяването и времето за пребиваване в тях.

Първият поход до манастир „Св. Пантелеймон“ и скален феномен „Невестата“ бе ръководен от Недялко Сталев.

Специално внимание обр-нахме на лавините: образуване, видове, появяване; поведение

преди влизане в лавиноопасен участък, поведение в паднала лавина, първа помощ на пострадали от лавина и др. Зададени бяха много и важни въпроси. Ние споделихме нашия многогодишен опит, свързан с предотвратяване на инциденти в планината.

Веселин Стефанов показва необходимите възли, използвани най-често. По време на преходите си пролича ползата от направените тренировки, особено при оказване на първа помощ и пресичане на опасни райони.

Практическите занятия на съоръженията се проведоха в района на хижата. С помощта на инструктора Красимир Петров на т.нар. „Маймунарник“ бяха направени демонстрации по преминаване по въжена

линия и през препятствия. Той поведе поход през пресечена местност с паднали дървета и липса на маркировка до връх Кокошка, свързан с нашата героична история. Втори поход през пресечена местност и всичките Смолянски езера води планинският водач Георги Колъковски от Смолян.

Вечерите бяха посветени както на беседи по темите, така и на народни хора и забавления.

По традиция кръщаваме с горски имена туристите, които за първи път са на хижа и са участвали в походите.

Разделихме се с настроение и си обещахме да се срещаме често в планините, като прилагаме наученото на практика.

текст и снимки: Атанас СИВКОВ
– ръководител на проявата

ПРЕДИ 40 ГОДИНИ НА ЕВЕРЕСТ СЕ РАЗВЯ БЪЛГАРСКИЯТ ТРИКОЛЪОР

►► от стр. 10

Завръщането

На 10 май Методи, Николай и Кирил стигат до лагер 2 на индийска експедиция. Тук са Огнян, Запрян и двамата алпинисти Кънчо Долапчиев и Трифон Джамбазов, тръгнали да изкачват върха по класическия маршрут, тъй като са получили разрешение от индийската експедиция да ползват техните лагери.

На 11 май към 23 часа Методи Савов и всички придружители са в базовия лагер. В базата се връщат също Дойчин и Слави. В лагер 2 на индийската експедиция са все още Иван и Трифон.

На 12 май Методи е транспорти-

ран до Катманду и оттам за България. В базовия лагер се прибират Иван, Трифон, д-р Кулаксьзов, Огнян и Запрян. Шерпите и останалите наши алпинисти се изкачват до превала Лхо-ла (6050 м), за да приберат багажа от лагера.

На 13 май целият състав на експедицията е в базовия лагер, без Методи, отпътувал за България.

На 24 май българските алпинисти – покорители на Еверест, са приети от министър-председателя на Индия г-жа Индира Ганди. Заедно с тях са ръководителят на експедицията Аврам Аврамов и Борис Маринов – зам. председател на ЦС на БТС, пристигнал в Делхи специално за посрещането на експедицията.

Равносметката

На 20 април в 18.15 часа Христо Проданов достига първенеца на планетата, като с това става 150-ият алпинист, изкачил Еверест. Христо прави шестото соло изкачване и деветото, осъществено без кислород. Специално за Западния гребен Христо осъществява най-ранното за сезона изкачване, първо соло и първо без кислород. На 8 май в 17.15 часа връхът е достигнат от Иван Вълчев и Методи Савов, а на 9 май и от Николай Петков и Кирил Досков. Като се изкачват по Западния гребен и слизат по Южния склон, четиримата ни алпинисти осъществяват пълен траверс на върха. Това постижение е записано в историята на Еверест като

„Българският траверс“ и като едно от най-добрите.

Границата на 8-те хиляди метра преминават Трифон Джамбазов, Петко Тотев, Стамен Станимиров, Костас Канидис, Диньо Томов. Най-високо сред неизкачилите върха стига Людмил Янков, който в нощта на 20 април, търсейки Христо, достига границите на 8500 м, където ношува без бивачни съоръжения.

Успехът на експедиция „Еверест-84“ бе оценен по достойнство и от Държавния съвет. Първият българин, развял родния трибагренник на заветните 8848 метра - Христо Проданов, бе удостоен посмъртно с най-високото държавно отличие – „Герой на Народна република България“. Със званието „Герой на социалистическия труд“

бяха удостоени шест души – ръководителят на експедицията Аврам Аврамов, изкачилите се на Еверест Иван Вълчев, Методи Савов, Николай Петков и Кирил Досков, както и Людмил Янков, който със саможертвата си през нощта на 20 април стана национален герой. С орден „Георги Димитров“ бяха удостоени Трифон Джамбазов, Стамен Станимиров, Петко Тотев, Диньо Томов и Костас Канидис, а с орден „Народна република България - 1 степен“ – Димитър Бърдарев, Дойчин Василев, д-р Стайко Кулаксьзов, Тодор Григоров, Слави Дерменджиев, Огнян Балджийски, Кънчо Долапчиев, Любомир Илиев, Запрян Хорозов, Стефан Калоянов, Георги Имов и Милан Огнянов.

доц. Сандю БЕШЕВ

МАРШРУТ В ЮЖЕН ПИРИН

Село Попови ливади – хижа „Славянка”

Продължителност около 6 часа

Ако Северен Пирин примадва с остриите си алпийски върхове, шеметни долини и кристално бистри езера, то не по-малко привлекателни са великолепните иглолистни и широколистни гори на Среден и Южен Пирин, както и обширните тук пъстроцветни ливади и пасища през топлото полугодие на годината. Ще се убедите в това, ако преминете по маршрута от село Попови ливади до хижа „Славянка”.

Тръгват от обширната поляна, на която ежегодно се провежда събор в чест на Илинденско - Преображенското въстание и по камионен път в южна посока за около 50 минути достигате местността Дългия (Студения) чучур. След стотина метра пътят се разделя – вдясно за Мурата и вр. Свещник, но вие продължавате на юг за м. Млаки и връх Муторог. Пресичате Тупавишка река, започвате след това изкачване по виеещия се в гората път и ето ви на първата поляна на м. Млаки. Наблизо след нея следва и втората.

Млаки е един приказан път от Южен Пирин. Ненагледни са тук стройните смърчове и борове, чудно красивите поляни. Наоколо цари необикновена тишина и спокойствие, нарушавани от време-навреме от приятните звуци на птиците. Ако искате най-пълноценно да се отморите, да изпитате истинска наслада и вдъхновение от прекрасната планинска природа, посетете Млаки, па макар и за 2-3 часа.

На едно място в южната

част на Млаки завършва сравнително хубавият камионен път и се продължава по един по-некачествен. Точно тук, вдясно се отделя една слабо забележима пътека – на места тя се губи и по нея, за около 40 минути, достигате връх Муторог (1970 м). Обширен е обзорът от върха, особено на юг, където главното планинско било значително се понижава. Наблюдават се редица планини и в Северна Гърция.

Ако решите да не изкачвате върха, продължавате от Млаки по пътя на юг, който заобикаля от изток връх Муторог и не след дълго излизате на открито място в южното подножие на върха.. А тези, които ще изкачат от Млаки връх Муторог, могат след това да се спуснат по склона в южна посока и да стигнат до камионния път, който идва от Млаки. Мястото тук се нарича Муторожки юрци, с хубав изглед към всички посоки. Особено на север и на северозапад, към върховете Муторог, Свещник и разположения между тях горист връх с име Ушите. На запад се намира дълбоко и гористо дере, наречено от местните хора Дафково дере, а на картите на Пирин е отбелязано като Койнаревска река. На югозапад пък се извисява връх със загадъчното име Сарапеля.

Продължавате по пътя на юг през смесена гора и се спускате на билна поляна. Това е местността Джамията, където съществуват останки от друго юрушко селище с джамия. Малко по на юг са останките от Бельовските юрци, през които минава пътека (сега занемарена)

от с. Тешово за с. Бельово.

Юруците са били някогашни пастири (турци или потурчени българи), които водили скитнически живот. Лете прекарвали с многобройните си стада по тези места и по на север в Пирин, а зиме слизали по Беломорието. Затова пътят, по който се движим е съществувал много отдавна – той идвал от Сяр и през Пирин и Предел достигал чак до Рила. Наричали го Койнарски път. Вероятно освен овце пастирите са пасли още и коне, или пък са се движели, яздейки коне. Според други източници те се преселили тук от град Коня номада в Мала Азия, затова пътят и останките от гробище до него носят това име.

По време на Първата световна война този път е разширен и подобрен, за да се докарват топове откъм Неврокоп, необходими в борбата срещу англо-френските войски. Затова го наричат Артилерийският път.

В тази част на Южен Пирин впечатляват прекрасните букови гори – едно неопенимо богатство, което заслужава повече грижи за опазването му.

Достигате Труп поляна, разположена в североизточното подножие на връх Св. Петър. Оттук пътят започва постепенно да се спуска и излиза от гората при живописната местност Беглика (Беглишки ливади). Преди това обаче, на десетина минути пеша след Труп поляна, една пътечка се отклонява вляво от маршрута и пъпли нагоре на югоизток по стръмния склон. За 15 минути ви завежда на главното било на Пирин при местността Хоралище.

Тя представлява чудесна равна поляна, немного голяма, разположена южно от връх Св. Петър. До нея растат разредени вековни буки. Всяка година на Петровден тук идват в близост до върха и до малка църквица жители на село Тешово за молитва, отдиш и веселие. Всеки род си има „свой бук”, където отсяда. След общия обяд (курбан) следва кръшно хоро. Затова местността се нарича Хоралище. Традицията продължава и много тешовалии, които живеят извън селото, си идват специално за празника на Св. Петър.

Малката църквица (паракликс) се намира на 5 минути пеша южно от поляната, на значително по-високо място. Съществува от незапомнени времена. От нея, без път през гората в югозападна посока, може да се спуснете на Беглика.

Беглика е обширна равна поляна със студена вода за пиене от чешма. Мястото е широко отворено на югоизток, докато от север и запад е защитено от гористи планински склонове. Затова тук е сравнително топло и безветрено.

Една пътека оттук се спуска на изток и за около 1 час и 45 минути се отива в с. Тешово.

Продължавате по камионния път по главното било на Пирин – вече значително понижено и след около 25-30 минути пеша достигате местността Съдилището. Тук са съдени и наказани в миналото няколко измамници.

Спускате се на юг по камионния път и не след дълго сте на Парилската седловина, където

надморската височина е 1170 м. Тук завършва Пирин и пред вас в южна посока изведнъж се възправя мраморната снага на купеновидната Славянка планина, известна и със старото си име Алиботуш.

Оттук, по камионен път визточна посока, за около 15 минути пеша сте на хижа „Славянка”. Тя е бивша гранична заграда, преустроена и модернизирана за туристическа хижа. Разположена е в североизточното подножие на едноименната планина, на 1091 м н. в. Едноетажна, с 25 легла в 6 стаи с по 3 легла и два апартамента. Всички стаи имат санитарни възли, телевизори и интернет. Сградата е водоснабдена, електрифицирана, с локално водно отопление. Има конферентна зала, столова с телевизор, бюфет и кухня.

Освен нея, има още една новопостроена кокетна двуетажна сграда с 24 легла в 9 стаи със самостоятелни санитарни възли, локално водно отопление и телевизия. На всеки етаж има заседателна зала с компютри. Сградата е предназначена за организиране на семинари и зелени училища, още повече, че наблизо е резерват „Алиботуш”, известен с голямото си биоразнообразие. Впечатлява туристите и архитектурното оформление на дворното пространство.

Хижата е изходен пункт за близки и по-далечни забележителности в красивата Славянка планина. Контакти на тел. 0882966484.

ТЕКСТ И СНИМКИ:
Атанас ПАНЧЕЛИЕВ

ОТВОРЕНИТЕ ГРУПИ - ЛАВИНАТА, КОЯТО НИ СЪБИРА

Тази лавина не е снежната - безмилостна, задушаваша и заличаваща с прегръдката си живота! Тази лавина е любовта към природата, която се движи ускорено, предава и смесва поколения, расте и се множи в аритметична прогресия!

Това става пред очите ми с всеки нов съвместен едноместен поход на ТД „Орлово гнездо” - Казанлък и ТД „Еделвайс” - град Павел баня. Отворените групи за едноместни походи в Стара планина и Средна гора станаха традиция. Те нямат календарен план, а следват желанията на участниците. Те са предизвикателство за туристическите водачи, понеже са без записване, безплатни и изискват опит и повишени спортно-технически умения от водачите, комуникативност и комбинативност в решенията. Опитните водачи Кольо Кавръков, Атанас Балкански,

предават опита си на младото попълнение Бистра Хадева и Милан Курдов. Групите се шегуват, че имат редкия шанс да бъдат съпроводжани и обгрижвани по 4-5 човека от един водач. В тях редовно се включват и туристи от Стара

София, Чирпан...

Форматът „отворени врати” е повик на днешното време, в което динамиката и скоростта властват във всички области. Има потребност от спорт и туризъм всяка седмица, като се съчетават семейни, лични

възможността един ден да се излезе в планината.

Наблюдавам нарастващия брой млади хора с различни професии, възраст и местоживее. Разбирам, че ги събира вкусът към истинските, без фалш неща,

които преживяват тук, високо в планината, защото най-вкусните плодове са най-високите, събирали слънце и сладост, достъпни само за най-смелите! Поредица съвместни походи през тази година до близки и любими туристически обекти оставиха незаличими следи в участниците, като ги заредиха с ентузиазъм и идеи за по-далечни дестинации.

А долу, в краката ни, остават забравените грижи и повтарящото се ежедневие! Тук всички се връщат с умножена енергия за собствения си живот и желание за нови срещи!

И лавината расте, като привлича нови и нови туристи, защото това е стародавната вековна мисия на туризма, завещана ни от основателите на това движение – да славим и пазим красотата на природата да я правим достъпна за повече хора!

Петранка РИЗОВА

Росен-Андрей Охеда: ПЛАНИРАХ ДА ПЪТУВАМ ДВЕ-ТРИ ГОДИНИ, НО ПАРИТЕ МИ СТИГНАХА ЗА ЦЕЛИ ОСЕМ

Росен-Андрей Охеда е роден в Хавана, Куба от смесен брак на кубинец и българка. В продължение на 12 г. обикаля света, докато работи като касиер в казино на круизен кораб. След това се отдава изцяло на пътешестване и вече е обиколил впечатляващите 171 страни.

Г-н Охеда, представете се на нашите читатели.

Баща ми е кубинец, майка ми – българка. Живях в Хавана до 15-годишна възраст с изключение на една година в детската градина и I, II и VI клас в България. След това цялото семейство заминахме за Москва. Там завърших гимназия и се записах да уча „Астрономия“ в университета, а родителите ми се върнаха в Куба. Изкарах обаче само до средата на III курс, защото стана проблем с Кубинското посолство. Като кубински студент нямаш право да излизам от района на Москва. Стипендията обаче ми стигаше за храна само за 10-15 дни, затова ходех да продавам ютии в Полша и малки количества водка във Финландия.

Можех да емигрирам веднага във Финландия или Швеция, където имах приятели. Тогава обаче баща ми и брат ми, които са само с кубински паспорти, нямаше да могат да излязат никога от Куба, а майка ми щеше да се върне в България. Затова се прибрах спешно в България и помогнах да организираме общото ни заминаване за Канада.

Исках да обикалям света и да пътуствам, а с астрономия нямаше да стане. Записах се да уча „Туризм“, завърших и след 6 години живот в Канада намерих работа в туристическа агенция. Бях взел заем от банката, за да си платя обучението, но вече получавах добри доходи. Изплатих дълговете си и започнах да събирам пари за пътешествия. Работех 6 месеца и пътувах 1-2. Не ми беше достатъчно и след 12 години в компанията реших да напусна и да обиколя света със заделените средства. Планирах това да продължи 2-3 години, но тъй като пътувах по много икономичен начин, парите ми стигнаха за цели 8 години.

Пътешествах по 6-7 месеца, прибирах се totally разбит и отслабнал с 20 кг. (от 100 кг. на 80 кг.), възстановявах се по 1-2 месеца и пак тръгвах. И така до 2019 г., когато се случи

нещо неочаквано. Събудих се една сутрин в Никарагуа и осъзнах, че повече не ми се пътува.

Бях свикнал в края на едно пътешествие да планирам следващото. Например, на края на някоя обиколка в Африка вече си мислех къде в Азия да отида, откъде да тръгна и колко държави да обиколя. Това, тази моя страст, приключи в Никарагуа и реших да се върна, тъй като и от парите почти нищо не беше останало.

След 8 години отсъствие се обадох във фирмата, в която работех преди, разказах им какво съм правил и им дадох да разгледат социалните ми канали, където съм известен като Rosen Geograph-ic. Предложиха ми да се върна при тях като продавач на турове на круизен кораб. Това беше най-невероятната работа, която съм вършил в живота си. Един ден продавах на туристите ваучери за гмуркане, парасейлинг, АТВ-та и всякакви подобни екстремни спортове, а после цяла седмица ходех с тях по турове. Чувствах се totally осъществен – не само се занимавах с моята страст, но ми плащаха за това.

След година дойде Корона вируса и всичко се обърка. Тогава се върнах в България, успях да си оправя имотите, направих ремонти и отсях ненужните хора, които имах в живота си. Сега се чувствам почти напълно щастлив. Почти, защото няма пълно щастие. Ако си напълно щастлив, то няма смисъл да живееш повече, щом няма към какво да се стремиш.

Посетили сте 171 страни в света. Аз поне не знам друг българин да е стигнал такава цифра, а Вие?

Аз знам някои чуждестранни пътешественици, които имат даже по-големи цифри. Може и в България да има, но повечето го правят с комерсиална цел. Отиват за 5 дни в някоя държава и я броят за „отметната“. Моят начин на пътешествие е съвсем друг. При мен беше процес от 21 години и това беше мечта,

за чието осъществяване дадох всичките си пари.

Напуснах Канада, където живеях уютно и спокойно, за да харча спестяванията си и да живея в мизерия в страни от Третия свят. Лиших се от нормален живот и не създадох семейство, но съм щастлив. Ако бях решил да създам семейство, това щеше да ми е приоритет. Всеки трябва да търси това, което му е на сърце, и да не се води по друг.

Аз от дете съм фанатик на тема география и мислех, че няма друго, което да ме прави щастлив. Така беше до съвсем скоро. Сега съм на 52 години и имам ново хоби – изкачвам върхове. Една приятелка ми написа, че в България има 39 планини и не съм никакъв пътешественик, ако не съм ги изкачил. Запалих се и сега мога да се похваля с 214

с нови хора, винаги срещам еднородни хора. Това е едно от най-важните неща за мен. Не самото запознанство, а да съм с хора, с които имаме еднакво мислене. Така почувствах моето пътешествие от 21 години все едно беше 3 седмици.

Както казахме, обиколили сте 171 страни, кои са Ви останали и имате ли план да ги посетите?

Остава ми да посетя общо 24 страни в света – 12 в Африка и 12 в Азия.

Ако ще го правя за цифрата, мога да ги отметна набързо и ще стана сензация, защото ще съм първият българин. Това обаче не е реалистично, защото по начина, по който аз пътувам, смъртта ми е гарантирана. Няма как да се шурам сам из Сомалия или Либия, нито в Демократична Република Конго, Йемен, Чад ... Това са места, в които е изключено да съм щастлив пътешественик с раница. Реалист съм и знам, че няма да оцелея, защото ще съм пътувам с гидове, не спя по хотели, нито правя туризъм, както повечето хора.

Удовлетворен съм от това, което съм видял. Даже отгук нататък да не посетя нито една друга държава и само да карам по българските планини, моята душа ще е щастлива.

Имате ли любима страна или регион?

Имам повече от една любима страна. Що се отнася до красиви плажове любими места са ми Бахамите, Хаваите, Френска Полинезия, Бора-Бора, Галапагос, Бермудите и Сейшелите. Малдивите също са невероятни. В България ги смятат за дестинация само за богаташи, а аз спях за 34 евро на нощ. Но аз пътувах за дълго, с раница на гръб, и отивах да питам местните. По интернет няма как да се намерят тези цени, понеже в някои от държавите е почти забранена рекламата на евтини курорти.

Имам и любими държави за планини. На първо място е Непал, все пак 10 от 14 осемхилядника са там. Танзания, защото изкачих най-високия връх на Африка – Ухуру (5895 м) в планината Килиманджаро. Следват Австрия, Италия, Франция. Отделно Патагония – чилийската

и аржентинската – невероятно чисто място.

Имам любими държави и за хора. Бразилия е една от тях. В България съм чувал негативно мнение за нея, но за мен тя си остава една от най-невероятните държави с едни от най-красивите жени в света.

При толкова много пътувания имало ли е неприятни случки или критични моменти?

Най-критичната ситуация беше в Гватемала. Видях в едни блато един крокодил, малък, около 2 метра. Без проблем му затворих устата с ръце. Пробвах да я затворя втори път, но крокодилчето скочи. Аз също скочих и ми се размина на милиметри. Една жена се разкрещя: „Гупак, тия крокодили вече няколко туриста издърпах в блатото и никой не можа да им помогне!“

На Маршаловите острови също бях близо до смъртта. Реших да взема лодка да ме закара до най-далечния остров, а после да се върна пеш. Местните ми обясниха, че правя нещо нелогично. Аз не приех съвета им и за малко да платя с живота си. Когато започна приливът, течението между атолите се засили и взе да ме дърпа към океана, където се получават водовъртежи до 20-30 метра дълбочина. При такива ситуации човек трябва да се отпусне, да се остави да го завлече до долу и да тръгне да плува настрана. Ако не си подготвен, няма как да го знаеш. Аз се отървах на половин сантиметър. Тръгнах да се връщам и останах на един остров като корабкрушенец. Чаках, докато не ме качи една случайно преминаваща лодка.

В България на 18.08.2023 г. се опитах да кача връх Кутело в Пирин, но не по нормалния път, а право нагоре. В началото беше добре, после започна да се рони и стана толкова стръмно, че нямаше как да се върна назад. Последните 50 м се получиха на магия, но бях изтръпнал, изморен, паникьосан.

Така, че да, имал съм ситуации, но сам съм се вкарвал в тях. Схора никога не съм нямал проблеми. Израсъл съм с мисълта, че всички хора са еднакви и всеки може да ти вземе живота. Най-малкото дете в Салвадор може да грабне пистолет и да те гръмне. Аз гледам с респект на всяка култура и уважавам всеки човек. Не се опитвам да променя мисленето на хората или да им казвам колко зле живеят.

►► настр. 15

ПЕЩЕРНОТО ДЕЛО В БЪЛГАРИЯ НАВЪРШИ 95 ГОДИНИ

По повод юбилея с проф. д-р Петър Берон разговаря Петя Иванова

Проф. Берон, тази година организираното пещерно движение в България навърши 95 години. Бихте ли разказали за най-значимите постижения на българската спелеология?

Голяма част от организираното пещерно дело в България е минало пред очите ми, защото съм сред хората пионери в тази дейност у нас. Догодина се навършват 70 години от първото ми посещение - на 1 май 1955 г. в пещера Свинска дупка, Лакатник. 60 години бях член на бюрото на Българската федерация по спелеология (БФСп), 32 години бях неин председател, а от 2017 г. съм неин почетен председател.

Участвах и във възстановяването на организираното пещерно движение през 1958 г., под ръководството на Петър Трантеев. Сегашият председател на БФСп Петър Делчев също има богата пещернашка биография, понастоящем издава атласи на пещери у нас. Познавах и познавам всички бивши и настоящи изявени спелеолози, като Павел Петров, Димитър Райчев (който създаде Музея на Родопския карст и Музея на ските в Чепеларе), Боян Петров и много други.

През 2015 г. излезе моята монография „Пещерната фауна в България“ на английски език, с описани 866 животни от 812 проучени пещери. У нас има и огромен брой пещери, за които не се знае почти нищо.

Имаме големи постижения и по отношение на археологическите проучвания, като се започне от тези на археолога Рафаил Попов, находките в Темната дупка при Карлуково, в пещера „Бачо Киро“ – Дряново, а в „Козарника“, Белоградчишко, са намерени следи от най-ранните жители на Европа, дошли от Африка преди 1.5 милиона години.

Началото е поставено на 18 март 1929 г., когато научни работници, учители, туристи и любители на пещерите учредяват Първото Българско пещерно дружество. През 1949 г. то е ликвидирено, дейността затихва, но през 1955 г., под

ръководството на Петър Трантеев няколко души подновихме работата. Сами си правехме стълби от въжета със стъпала от дряннови пръчки. Дотогава не бяха изследвани пропасти, нямаше специалисти по вертикална спелеология. През 1967 г. заминах за остров Корсика (Франция), където получих доста добра подготовка за изследване на пещери.

През 1969 г. бе организирана голяма българска експедиция в най-дълбоката за онова време пропаст - Гуфер Берже - 1122 м (Франция). Днес тя е на десето място в света. Тогава двамата с Анна Тапаркова се спуснахме до дъното ѝ, като за пръв път се бяхме снабдили с модерни инструменти за спускане - самохвати, десандъори и др. По-късно се наложи унифицираната техника на спускане на единично въже, която и днес важи за целия свят.

През 1975 г. като биолог ме поканиха в голяма английска експедиция на остров Нова Гвинея. Тя продължи пет месеца, открихме 200 пещери, една от които бе дълга 20 км.

Три години работих в Нигерия. Като се върнах, председател на Комитета за пещерен туризъм стана проф. Любомир Динев. Петър Трантеев бе зам.-председател, но като щатно лице практически той движеше нещата. Инж. Радущев направи картотека на пещерите в България. Петко Недков създаде Аварийно спасителния отряд. Постепенно бе оформена структурата на организацията по спелеология, високо оценена както в България, така и в чужбина. Аз и проф. Любомир Динев по два мандата бяхме членове на бюрото на Международния съюз по спелеология (UIS), а Явор Шопов бе председател на Комисията по хидрохимия на карста в UIS.

Написахме не малко книги, сред които „Пещери и спелеология в България“, издадена на български и на английски език (2006 и 2009). Засага тя е най-голямото теоретично и приложно издание за българската спелеология - хидрогеология, хидрохимия, фосили, флора и фауна, плюс карти и описания на 270 български пещери (най-големите у нас), съдържа и голяма библиография. На световния конгрес по спелеология в Тексас през 2007 г. отидохме с нейния

английски вариант. В конкурса за пещерна литература и в голяма конкуренция тя бе избрана за една от трите най-добри книги по спелеология в света за предходните четири години.

По-късно издадох книгите „Пещерната фауна на България и Гърция“ и „Пещерната фауна на остров Корсика“. Излезе и книгата „Пещерите в България“ на Петър Трантеев.

При възстановяването на пещерното дело през 1958 г. най-напред създадохме Пещерен клуб „Академик“ при СУ „Климент Охридски“, после секция по пещерно дело към РИМ - Русе. В същата година Георги Икономов създаде карта на пещерите в България, която е единствената досега.

Вонова време бе трудно да се издават списания, затова ние наричахме нашите трудове сборници. Много статии се публикуваха във вестник „Ехо“, списание „Турист“ и др.

Ние обикаляхме из България, намирахме ентузиаста и така бяха създадени 52 клуба. Сега те са около 30. Част от тях се обединиха в отделна организация - Българско пещерно дружество, друга част се отделиха от Аварийно спасителния отряд и създадоха Сдружение „Пещерно спасяване“. Като почетен председател на БФСп и на всички пещерници не ги делия и съм за сътрудничество между всички тях.

Чрез участия в експедиции в Италия, Франция, пещерата Вороня (Крубер) в Грузия (Абхазия), Турция (Морджа) бяха обучени вертикални спелеолози. Други пещерници слязоха в дълбоки пропасти в Хърватска, Черна гора, Алжир и др.

По идея на Алексей Жалов бе създаден Балканският спелеоложки съюз. Организирани бяха експедиции в Китай и Виетнам. През 1981 г., по инициатива на Цветан Личков и под мое ръководство, направихме първата експедиция на БФСп в тропическа страна - Куба. Сред изследваните обекти там имаше водна пещера.

Проф. Берон, каква е позицията на Българската федерация по спелеология по въпросите, свързани с опазването и стопанисването на обгарадените пещери?

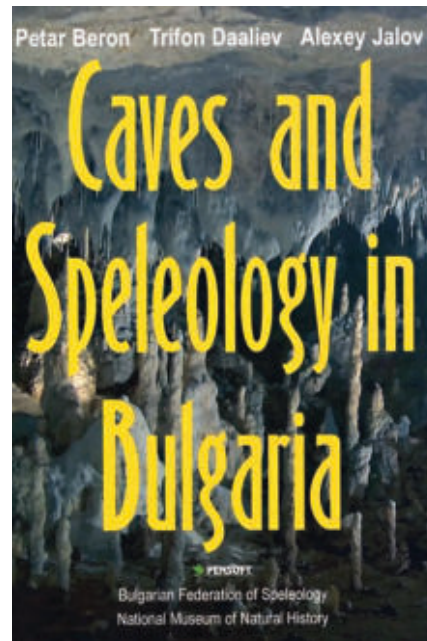
През 2006 г. МОСВ възложи на Българската федерация по спелеология (БФСп) да изготви проект на закон за пещерите. Тогава написяхме един модерен и изчерпателен проектозакон (по примера на Словения). Внесохме го неколккратно в Народното събрание, но и до днес не е разгледан. В него има подробно разписан правен регламент, свързан с опазването, собствеността и др. Ако той се приеме от Народното събрание, голяма част от проблемите ще бъдат решени.

Карстовите райони заемат 23.5 % от територията на България. В Българската федерация по спелеология има създадена електронна система с картони за 6150 пещери, за повечето от които има карти и данни. Освен 12-те обгарадени пещери в България има още около 20 други, които биха могли да бъдат обгарадени.

Кой и как трябва да опазва пещерите?

В нашия проектозакон подробно разписахме кой какви ангажменти трябва да има по опазването на пещерите. Има степени на защита - самите стопани, местната власт (кмет), МВР (арестуване и глоби за чупене на пещерни образувания, унищожаване на животни и растения и др.), рейнджъри на МОСВ и др. МОСВ има издадени заповеди за защитени природни територии (забележителности), в които влизат около 120 пещери, с по 2-3 дка земя около тях. Има още около 700 пещери и пропасти, които теоретично са защитени, защото се намират в националните паркове в Пирин и Стара планина.

В проектозакона ние подробно разписахме и реда за археологически проучвания,

за изследвания на флората и фауната в пещерите - кой и как може да ги провежда. Разписахме също регламент за подводни прониквания в пещерите, за взривявания в тесни участъци с цел по-нататъшно проникване.

Съществуват и пещери за водоснабдяване (каптирани), които се използват по реда на Закона за водите. Такива например са Водната пещера до село Церово, Бадънец, Водната дупка, Гарваница, Големият извор и др. Проектозаконът забранява използване на пещерите за стопанска дейност - свинарници, гъбарници, складове, изби и др.

Проф. Берон, как виждате сътрудничеството между БТС и БФСп в бъдеще?

Естествено е двете организации да работят в координирано сътрудничество, още повече, че има туристически дружества с развити спелео клубове. Колкото повече са общите усилия в една посока, толкова по-добре.

Какво бихте пожелали на читателите на вестник „Ехо“?

С вестник „Ехо“ ще продължим да отразяваме и да популяризираме постиженията в българската и световната спелеология. Имам хубави спомени от „Ехо“ - откакто бе създаден през 1959 г. за дълго време, почти във всеки брой, излизаха мои и чужди публикации за пещери, експедиции и пр., за което благодаря. Навремето вестникът беше седмичник и само в тогавашния СССР изданието имаше 30 000 абоната, дори една от наградите за постижения бе абонамент за вестник „Ехо“.

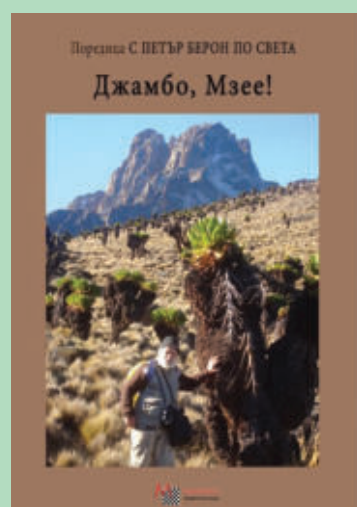
КНИЖНА ЛАВИЦА

РАЗКАЗИ ЗА ЕКЗОТИЧНА АФРИКА

Излезе от печат **Джамбо Мзее** - седмата книга от поредицата **С Петър Берон по света**. Тя е вълнуващо повествование за експедициите на автора и неговите другари в Кения, Уганда, Танзания, Замбия, Зимбабве, Ботсвана, Мозамбик и Судан. Проф. Петър Берон описва изкачванията си до най-високите върхове на Африка - петхилядниците Килиманджаро, Кения и Рувензори, разказва за животните и растенията на екзотична Африка, за многото африкански народи, с които е имал срещи. Книгата е илюстрирана с цветни снимки, картни схеми и рисунки.

Формат 210/142
Цена 16 лв.

ТЕЛЕФОНИ
НА ТД И ОБЕКТИ В
СИСТЕМАТА НА БТС

ЛОВЕШКА ОБЛАСТ

Хижа „Зора“ - не работи
ТД „Стратеш“ - 0884 21 30 30 и 0882 96 64 57
Заслон „Орлово гнездо“ - 02 491 000 23
Хижа „Дерменка“ - 02 491 00 06
УЦ „Карлуково“ - 0888 35 53 77
Хижа „Коман“ - 0886 97 08 59
ТД „Вежен“ - 0882 96 62 27 и 0882 96 62 41
Хижа „Бенковски“ - 0876 24 30 79
Хижа „Момина поляна“ - 0887 51 00 06 и 0889 62 30 87
ТД „Амбарица 1912“ - 0888 68 21 69 и 0878 59 31 04
ТД „Васильов“ - 0888 72 96 33
Хижа „Васильов“ - 0877 37 85 31

ОБЛАСТ МОНТАНА

ТД „Берковица“ - 0888 23 24 23 и 0953 804 28
Хижа „Ком“ - стара - 0889 68 16 93
Хижа „Ком“ - нова - 0885 83 02 71

ОБЛАСТ ПАЗАРДЖИК

ТД „Батъовци“ - гр. Батак - 0889 57 26 84 и 0899 42 41 72
ТД „Юндол 1919“ - 0882 45 40 55
Хижа „Христо Смирненски“ - 0877 33 29 69
Хотел „България“ - гр. Велинград - 0889 50 04 44 и 0889 50 01 55
ТД „Алеко“ - гр. Пазарджик - 0899 89 94 25 и 0988 96 98 63
Хижа „Добра вода“ - 0877 81 28 18
ТД „Бунай“ - гр. Панагюрище - 0886 19 98 58
Хижа „Павел Делирадев“ - 0893 04 48 10, 0897 95 50 62
Хижа „Равно боре“ - 0893 55 86 85
ТД „Купена“ - гр. Пещера - 0898 48 38 07
ТД „Милеви скали“ - 0893 60 05 98

ПЕРНИШКА ОБЛАСТ

ТД „Ориите“ - гр. Радомир - 0898 70 65 50
ТД „Кракра Пернишки“ - гр. Перник - 0888 97 45 30

ПЛЕВЕНСКА ОБЛАСТ

ТД „Кайлъшка долина“ - гр. Плевен - 0882 96 63 09
Хижа „Плевен“ - 0988 77 77 01
Хижа „Среброструй“ - 0877 47 97 80
Туристически дом - гр. Плевен - 064 83 43 52 и 0878 75 80 37

ПЛОВДИВСКА ОБЛАСТ

ТД „Средногорец 96“ - с. Богдан - 0889 42 82 93
Хижа „Средногорец“ - 0988 20 02 65
Заслон „Ботев“ - 0878 19 74 51, 0878 54 48 80, 02 491 23 21
ТД „Хайдут“ - гр. Калофер - 0887 61 61 25
Хижа „Рай“ - 02 491 00 07; 0882 96 64 93 и 0882 96 64 94
Туристическа спалня „Ботев връх“ - 0877 27 35 47, 0878 85 56 86, 0878 77 68 45
ТД „Васил Левски“ - гр. Карлово - 0896 68 85 23
Хижа „Хубавец“ - 0896 68 85 23
Хижа „Балкански рози“ - 02 411 29 54
Хижа „Равнец“ - 0888 28 78 78
Хижа „Васил Левски“ - 02 411 04 37
Хижа „Свежен“ - 0885 11 08 24
ТД „Върхов връх“ - гр. Перущица - 0882 96 64 00
Хижа „Върхов връх“ - 0882 96 64 00
Тур. спалня „Перущица“ - 0882 96 64 00
ТД „Еделвайс“ - гр. Пловдив - 0889 11 03 34
ТД „Родопи“ - гр. Пловдив - 0886 94 12 65
ТД „Руен“ - гр. Пловдив - 0896 81 58 48
Хижа „Чернатица“ - 0884 54 83 03
ТД „Шипка“ - гр. Пловдив - 0882 96 64 07
Хижа „Здравец“ - 0882 96 64 07
СТД „Чернатица“ - гр. Пловдив - 0886 94 12 45
Хижа „Академик“ - 0886 94 12 71
Хижа „Персенк“ - 0886 94 10 81
ТД „Иван Вазов“ - гр. Сопот - 0885 24 90 54
Хижа „Добрица“ - 0884 10 25 01
ТД „Орела 1935“ - гр. Хисаря - 0886 88 94 21
Хижа „Фенера“ - 0890 11 48 38; 0893 65 42 38
ТД „Атанас Спиридонов“ - гр. Стамболийски - 0889 14 42 86
ТД „Средногорец“ - гр. Брезово - 0895 66 18 98

Редакцията на в. „Ехо“ моли председателите или секретарите на туристическите дружества, ако между-временно са настъпили промени, да подадат информация за актуалните телефони на ТД, хижи и стопанисваните обекти по електронна поща exobts@gmail.com или на тел. 0882966316.

ПЕТИЯТ НАЦИОНАЛЕН ПРЕГЛЕД „КНЕЖА-2024“
ПРЕМИНА С МНОГО ХЪС ЗА ПОБЕДА

В края на март т.г. се проведе петият Национален ученически преглед на туристическите умения „Кнежа-2024“, организиран от Туристическо дружество „Сребрен“, със съдействието на Община Кнежа и спонсори. В него се включиха над 200 ученици и ръководители от цялата страна, разпределени в 36 отбора и в три възрастови групи – 1-4 клас, 5 – 7 клас и 8 – 12 клас.

На 29 март в парк „Ахтирка“ се състоя откриването на прегледа с великолепна програма с изпълнения на

танцови състави от Народно читалище „Борба 1896“. Тогава бяха наградени призьорите в конкурса за рисунка и мултимедийна презентация на тема „Град Кнежа като туристическа дестинация“ организиран от ТД „Сребрен“.

На 30 март в Лесопарк „Гергана“ се проведе спортно-туристическите игри, а именно дартс, построяване на палатка за време, спортно-туристическа щафета и теглене на въже. Състезанията протекоха много оспорвано, победителите в отделните

дисциплини бяха определени след тежки битки между отборите.

Призьорите в отделните дисциплини бяха наградени с медали, а в комплексното класиране в отделните възрастови групи - с купи. Първите три отбора в играта „Нашата България“ също получиха купи. Всички участници се включиха с много ентузиазъм и желание за победа.

Марин БОДИЛКОВ

КЛУБЪТ НА ТУРИСТИТЕ ВЕТЕРАНИ В ПЛЕВЕН НА 60 ГОДИНИ

На 10 април т. г. Клубът на ветераните туристи (КТВ) към ТД „Кайлъшка долина“ – Плевен отпразнува своя 60-ти юбилей. Присъстваха гости от клубове на туристи ветерани от Благоевград, Сандански, Бургас, Червен бряг, Видин, Враца, Елена,

Горна Оряховица, Лясковец, Русе, Велико Търново, Ловеч, Кнежа, Габрово, Берковица, Попово, Търговище, Ямбол и от БФТВ.

На честването присъстваха председателят на ТД „Кайлъшка долина“ доц. д-р Венци Росманов, зам.-председателят Петко Стойнов и секретарят Надя Генова. Сред гостите бе и 93-годишният Ангел Ангелов, дългогодишен член на дружеството, член на УС и председател на Клуб ветерани туристи в периода 1996-1997 г. и състав „Готините“ от клуб „Мизия“ – Плевен. От клуба по пешеходен туризъм празника почетоха Андрей Василев – председател и Ирена Николова – секретар.

Председателят на

КТВ Генка Иванова поздрави гостите на тържеството и им благодари за участието в юбилея на клуба. Гостите поздравиха КТВ с юбилея с пожелания за здраве, много походи и туристически срещи.

Туристическо дружество „Кайлъшка долина“ – Плевен е основано през далечната 1901 година. През годините се създават десет клуба. Дейността на дружеството започва с пешеходен туризъм. Клубът по пешеходен туризъм обединява туристи от всички възрасти. След време членовете на пенсионна възраст решават да създадат свой клуб.

Клубът на туристите ветерани към ТД „Кайлъшка долина“ – Плевен се учредява на 17 април 1963 г. За председател е избран Атанас Изгоренков. През следващите години председатели са: 1964-1988 г. – д-р Венцислав Божков; 1989-1995 г. – Марин Семов; 1996-1997 г. – Ангел Ангелов; 1998-2002 г. – Тодорка Костадинова;

2003-2018 г. – Фиданка Танева, а от 2019 г. досега е Генка Иванова.

Ветераните туристи провеждат походи в Стара планина, Рила, Пирин, Витоша, Родопи. Ежеседмично провеждат излети в парк „Кайлъка“, х. „Среброструй“, Скобелевия парк и различни екопътеки. Участват във всички мероприятия на дружеството – празника на х. „Среброструй“, Деня на туризма на х. „Плевен“, както и в мероприятията на Община Плевен. Участват в походи на Българската федерация на туристите ветерани и в срещи с клубове на ветерани туристи от страната. Не може да не споменем и ежегодната заключителна среща на х. „Узана“ с изкачване на връх Исполин.

ЧЕСТИТ 60-ГОДИШЕН ЮБИЛЕЙ НА КЛУБ ТУРИСТИ ВЕТЕРАНИ КЪМ ТД „КАЙЛЪШКА ДОЛИНА“ – ПЛЕВЕН!

Лидия ЦАНОВА

Росен-Андрей Охеда: ПЛАНИРАХ ДА ПЪТУВАМ ДВЕ-ТРИ ГОДИНИ, НО ПАРИТЕ МИ СТИГНАХА ЗА ЦЕЛИ ОСЕМ

►► от стр. 13

От известно време изнасяте презентации пред ученици. Разкажете ни малко повече за това.

Стана случайно. Моя приятелка ме покани в едно училище. Аз отидох, хареса се. След това гостувах в „Шоут на Слави“, станах по-известен и взеха да ме канят учители по география. За последните 7-8 години обиколих доста училища и се запознах с географската гилдия в България.

Енергията, която давам на децата, е добра и те са радостни. След вече 120 лекции виждам, че се получава и съм намерил златната среда. Не натяквам колко съм велик с моите пътешествия, а разказвам как съм спечелил пари, за да мога да пътувам.

Мотивирам учениците да следват мечтите си, да вярват в себе си и да не се поддават на негативизма на другите.

Ето, на мен ми говореха, че е невъзможно кубинец да обиколи света, при положение че кубинците не могат да излязат от Куба. Съветвах ме да стана адвокат или доктор, все добре платени професии, но мен това не ме блазнеше. Знаех какво искам и отхвърлих всичко друго. Имах късмет, че не се разболях и не ме утрепах при наличието на много такива възможности. Та го има и факторът късмет. Трябва да уважаваме природата и вселената.

Споделете историите си в социалните мрежи, качвайте видеа в You Tube, изнасяте презентации. Не ви ли блазни да пренесете историите си и на

хартия?

Много хора са ми го препоръчвали, но това е доста труд, а аз, да си призная, съм малко мързелив. Бих го направил, като се пенсионирам – да отида на Сейшелите в някоя къщичка на плажа и там да напиша нещо. Дотогава не го мисля.

Колко езика говорите?

Български, испански, руски, английски и португалски. Последният не е на нивото на другите, но се справям.

Какво ще пожелаете на нашите читатели?

Да следват сърцето си. Умът ни спасява от неприятности в някои ситуации, но ако искаме да сме наистина удовлетворени и спокойни в душата, трябва да следваме сърцето си.

Интервю на Иван ПАНКЕВ

БЪЛГАРСКИЯТ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗ
откри
ДАРТЕЛСКА КАМПАНИЯ
за набиране на финансови средства за ОТПЕЧАТВАНЕ НА ВЕСТНИК „ЕХО“
чрез банкова сметка:
BG71 STSA 9300 0012
4857 19 в банка ДСК

В САЙТА НА БТС
- www.btsbg.org
можете да намерите информация за: стоте национални туристически обекта, телефони и адреси на туристически дружества и хижи; клубове в състава на БТС и федерации; история, цели, нормативна уредба и управленска структура на БТС и др.

Планинска спасителна служба
www.pss-bg.bg
при нещастен случай,
дежурни телефони
112, 1470
02 963 2000 - Стационарен телефон на централен дежурен пост

Издава: Български туристически съюз
Адрес на редакцията:
1000 София, бул. „Васил Левски“ № 75, ет. 5, ст. 525, ПК 427
ISSN-0205-0943
e-mail: exobts@gmail.com; www.btsbg.org
Срокът за приемане на материали е до 5 число на съответния месец.
Ръкописи не се приемат.

РЕДАКТОРИ: Петя Иванова - 0882 966 316; Иван Панкев
РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ: проф. д-р Витан Влахов; доц. Сандю Бешев - алпинист, историк на българския и световния алпинизъм; доц. Кънчо Долапчиев - НСА; Елисавета Първанова - м. с. по алпинизъм; проф. Пламен Павлов; Константин Койнов - ориентировач, Българска федерация по ориентирване; Алексей Жалов - председател на Български спелеоложки съюз
Графично оформление и предпечат: Иван Панкев

ШЕСТДНЕВНО ЕКСКУРЗИОННО ЛЕТУВАНЕ В ПИРИН

**Начални дати: 23 юни/30 юни/7 юли/14 юли/
21 юли/28 юли/4 август/11 август/18 август**

Първи ден: изходен пункт - с. Баня в Разложката котловина. Пристигане, среща с водача и вечер на запознанството. Вечерта край басейна начертаване на план за идните дни. Маршрутите са многобройни и оставяме на водача да предложи и да вземе решение, в зависимост от физическите възможности на туристите.

От втори ден до пети ден – маршрути в Пирин, Рила и Родопите
Всеки ден се избира посоката на преход, защото сте на място между три планини: Пирин, Рила и Родопи. Маршрутите дават възможност за положителни емоции, свързани с красиви гледки и релакс. След

следобедното завръщане може да се насладите на топлата минерална вода за отмора и вдъхване на свежест и сили.

Шести ден: село Баня. Закуска. По желание на групата, последна дълга разходка в планината. Отпътуване.

Цена: 475 лв.

Цена за деца до 12 г.: 295 лв.

Цената включва: 5 нощувки в хотел – вила „Минерал 56“, 5 закуски по избор от меню, ползване на минерален басейн; планинска застраховка с лимит 1000 лв.; Лицензиран планински водач.

Отстъпки за учаци и пенсионери: -30 лв.

За контакти: Невяна Чурукова - 0889676668

РОДОПСКИ ЧУДЕСА ОКОЛО СЕЛО АРДА – СЕДЕМДНЕВНО ЕКСКУРЗИОННО ЛЕТУВАНЕ

Начални дати: 30 юни / 14 юли / 4 август

Първи ден. Среща около обед в подножието на пещера Ухловица (намира се на 4 км. преди село Могилица). Изкачване по стълба до входа на облагородената и красива пещера Ухловица. След разглеждането ѝ се връщаме по колите и се придвижваме до с. Арда, където след кратка разходка се настаняваме. Там е нашата изходна точка за следващото **седемдневно родопско приключение**. Почивка, вечеря и вечер на запознанството.

Втори ден. След закуска с транспорт се придвижваме до с. Могилица, откъдето ще направим целодневен преход. Обяд сред природата. Следва пешеходен преход до Киселчовска река и красив водопад – Киселчовския. По пътека по коритото на реката се връщаме обратно до село Могилица. Връщане с колите в с. Арда. Вечеря, нощувка.

Трети ден. Закуска. Този

ден може да бъде много разнообразен - определяме го според възможностите на групата. Изходна точка е с. Арда, следва приятно изкачване по родопски ливади и горски пътеки, през китните селца Гудевица (родното място на Валя Балканска) и Гоздевица. Обяд сред природата. По пътя обратно се минава през стария каньон (гранично съоръжение). Пристигаме обратно в с. Арда. Вечеря и нощувка.

Четвърти ден. Закуска, разходка до панорамната площадка към коритото на река Арда и посещение на пещерата Типецето. Връщаме се в Арда за обяд, следобедна почивка.

Вечеря и нощувка.

Пети ден. След закуска се отправяме на разходка до границата с Гърция и изворите на река Арда. В този ден ни очаква приятна, но дълга разходка из места, пълни с дива ягоди, боровинки и гъби. Ще вървим по граничната бразда между България и Гърция и ще се изкачим до Ардин връх. Спускане до изворите на р. Арда, а оттам до селото. Вечеря и нощувка.

Шестиден. Закуска. Посещение на интересната и впечатляваща водна пещера Голубовица, като за влизането във вътрешността ѝ се използват лодки и специални гумени облека. Връщане в Арда, вечеря и нощувка.

Седми ден. След закуска потегляме, за да посетим Агушевия конак в с. Могилица, крепостта край село Кошница и каньона Гърло наблизо до нея. Отпътуване.

Цена 535 лева.

Цена за деца до 12 г. - 335 лева.

Цената включва: 6 нощувки в семеен хотел в с. Арда, пълен храноден, планински водач, застраховка с лимит 1000 лв.

Отстъпки за учаци и пенсионери - 30 лв.

ОБРАЗОВАТЕЛНИ ДЕТСКИ ЛАГЕРИ 2024 ХИЖА „ТЕШЕЛ“

Дати: 20 – 24 юли 2024 г.

Първи ден (събота)

Сутринта тръгваме в 8:00 ч. от София и около обяд пристигаме в хижа „Тешел“. Настаняване. Обяд. След обяда ще се запознаем със спецификата на планината, как се подрежда туристическата раница и какво ни е необходимо; безопасността в планината, запознаване със защитените видове и опазване на флората и фауната в района, съчетани с кратка разходка.

Вечеря и опознавателни игри. Запознаваме се с програмата и правилата на детския лагер, забавни игри „Опознай другарчето“.

Втори ден (неделя)

Сутрешна гимнастика в 8:00 ч. Закуска. В 9:00 ч. започват занимания с основните знаци на топографската карта, с компаса и неговите функции. Разходка до **Ягодинска пещера**. Обяд. Лек преход по маркиран туристически маршрут, като ще се запознаем с начина на придвижване в планината, видовете маркировки, заобикалящата ни фауна и флора! Игра с пъзел, карта и компас. Вечеря. Лагерен огън и вечер на най-вълнуващия разказ. Нощувка.

Трети ден (понеделник)

Сутрешна гимнастика в 8:00 ч. Закуска. Занимания с въжени елементи, научаване на основни възли. Запознаване с оказване на долекарска помощ, приготвяне на носилки с подръчни материали и транспортиране на пострададал в планината. Обяд. След обяд посещение на пещера „Дяволско гърло“. Вечеря и измисляне на сценарии и репетиции за нощта на таланта. Игри до 21.00 ч.

Четвърти ден (вторник)

Сутрешна гимнастика. Закуска. Цело-дневна приключе-ние. След закуска приготвяме раниците с необходимата екипировка и храна за обяд. Посещение

на пещера „Ухлови-ца“. Обяд. Пикник и лекция на те-ма: важността за опазване на чистота-та и вредите от оставения отпадък след нас. След обяд се отправяме към **Широка лъка** и след посещение, ще си вземем още един печат за книжката за 100 НТО, след което се прибираме обратно в хижата. Вечеря. Вечер на талантите и детска дискотека.

Пети ден (сряда)

Сутрешна гимнастика. Закуска. В 9:00 ч. е официалното награждаване на участниците в лагера с грамота за завършил степен на получени знания, както и на отличилите се с различни качества и умения деца. 10:00 ч. отпътуване обратно към София. По пътя може да посетим **Асенова крепост**. Обяд - сух пакет. Прибиране привечер.

Детски лагер се организира при група от минимум 6 деца. Настаняване

„Тешел“ е хижа, на която беше направен основен ремонт. Представлява комплекс от две масивни двуетажни сгради с общ капацитет 72 места, разпределени в 6 апартамента, всеки с по 4 стаи с 2 легла, самостоятелни санитарни възли и бани, локално отопление и отопление с ел. уреди, ресторант, бюфет, благоустроен двор с беседки и барбекю, спортен терен, паркинг.

Хижа „Тешел“ е разположена в село Тешел, на 7 км. от **Буйновското ждрело** и **Ягодинска пещера**. Хижата се намира сред великолепната природа на Родопите.

Цена: 735 лева

Цената включва:

– Книжка за Национално движение „Опознай България“ - 100 национални туристически обекта и посещение на обекти от движението;

- Описаната програма с всички дейности;
- Нощувки, вечери, обяди или сухи пакети и закуски в дадената хижа;
- Групова и планинска застраховка;
- Консумативи, свързани с програмата;
- Такси и билети;
- Квалифицирани инструктори;
- Транспорт;
- Необходимата екипировка за специализираните дейности, включени в програмата на детския лагер.

Запишете своето дете СЕГА и му подарете незабравима есенна ваканция с образователните лагери на Юношески туристически съюз (ЮТС).

За контакти: Невяна Чурукова - 0889676668

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗ

Талон за отстъпка

10%

покажете този талон в Информационния център на БТС

Получавате отстъпка от цената на поход, екскурзия или детски лагер през 2024 г.

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗ

Планински Застраховки Асистанс чужбина

Български туристически съюз предлага **планински застраховки**, както и разширената ни услуга за **застраховки при пътуване в чужбина**. Може да се възползвате от тази услуга, която предоставя допълнителна сигурност по време на пътувания извън страната.

Научете повече на: **0882 / 966-300**

СВЕТА ГОРА АТОН
Румел ПЕНИН

География на духовността

Фотопис на един географ

Книга на проф. Румел ПЕНИН

СВЕТА ГОРА, АТОН
ГЕОГРАФИЯ НА ДУХОВНОСТТА
ФОТОПИС НА ЕДИН ГЕОГРАФ

Изданието е личен и историко-географски разказ за Света гора, богато илюстрирано с над 600 цветни фотографии.

Цена 35 лв.

Може да поръчате на имейл **hello@geograf.bg** или на тел. **0892 795351**